

Anniina Hasu (2117460) & Karoliina Hasu (2200083)

**VERTAISSOVITTELUN
MINIVERSO-MENETELMÄ
MIKKELIN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUKSESSA
Huoltajien näkemyksiä**

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Anniina Hasu, Karoliina Hasu
Työn nimi	Vertaissovittelun MiniVerso-menetelmä Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa: Huoltajien näkemyksiä
Toimeksiantaja	Mikkelin kaupunki, varhaiskasvatus
Vuosi	2024
Sivut	48 sivua, liitteitä 8 sivua
Työn ohjaaja(t)	Seija Nissinen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee vertaissovittelun MiniVerso-menetelmää Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajien näkökulmasta. Työn tilaajana toimi Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus. Opinnäytetyön aihe nousi suoraan tarpeesta, kun Mikkelin kaupungin varhaiskasvatusyksiköissä oli havaittu huoltajien puutteellinen tietämys MiniVerso-menetelmästä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, kuinka hyvin Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat ovat tietoisia MiniVerso-menetelmästä sekä sen käytöstä lastensa varhaiskasvatusyksiköissä. Tietoa haluttiin saada siitä, mitä kautta huoltajat olivat saaneet tietoa MiniVersosta ja mitä kautta he haluaisivat jatkossa tietoa saada. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys käsittelee restoratiivista sovittelua sekä huoltajien osallisuutta ja kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksessa.

Tämä opinnäytetyö on määrällinen opinnäyte, joten tiedonkeruu toteutettiin huoltajille suunnatulla Webropol-verkkokyselyllä, joka oli saatavilla sekä suomeksi että englanniksi. Kysely lähetettiin sähköisesti kaikille Mikkelin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajille, joita oli noin 2 000. Kyselyyn vastasi yhteensä 136 huoltajaa. Kyselyn avulla kerätty tieto analysoitiin ja saadut tulokset esitettiin yksiulotteisilla frekvenssijakaumilla kuvallisessa muodossa.

Tuloksista selvisi, että suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista huoltajista ei ollut lainkaan tietoa MiniVerso-menetelmästä tai tieto oli puutteellista. Tuloksista voitiin päätellä, että huoltajat haluavat tietoa MiniVersosta. Tietoa halutaan erityisesti kasvotusten lapsen varhaiskasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa sekä lasta viedessä ja hakiessa hoidosta. Yhteneväisten vastausten perusteella voidaan päätellä, että Mikkelin kaupungin varhaiskasvatusyksiköissä tulisi tuoda MiniVerso-menetelmää entistä paremmin huoltajien tietoisuuteen.

Asiasanat: MiniVerso, restoratiivinen sovittelu, huoltajien näkökulma, varhaiskasvatus

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Anniina Hasu, Karoliina Hasu
Thesis title	The MiniVerso method of peer mediation in early childhood education in the City of Mikkeli: Guardians' views
Commissioned by	City of Mikkeli, early childhood education
Time	2024
Pages	48 pages, 8 pages of appendices
Supervisor	Seija Nissinen

ABSTRACT

This thesis examines the MiniVerso method of peer mediation from the point of view of the guardians of children in early childhood education in the city of Mikkeli. The work was commissioned by the early childhood education in the City of Mikkeli. The topic of the thesis emerged directly from a need as the City of Mikkeli's early childhood education units detected a lack of guardians' knowledge of the MiniVerso method.

The objective of the thesis was to find out how well the guardians of children in early childhood education in the City of Mikkeli are aware of the MiniVerso method and its use in their children's early childhood education units. Information was also wanted on how the guardians had received information about MiniVerso and how they would like to receive information in the future. The theory part of the thesis covers restorative mediation as well as the involvement of guardians and early childhood education partnership.

This thesis is a quantitative study, so the data collection was carried out using a Webropol online survey for guardians, which was available in both Finnish and English. The survey was sent electronically to all the guardians of children in early childhood education in Mikkeli, of whom there were approximately 2,000. A total of 136 guardians responded to the survey. The data collected through the questionnaire was analyzed and the results obtained were presented using one-dimensional frequency distributions in the form of graphs.

The results showed that most of the guardians who responded to the survey had no knowledge of the MiniVerso method or had incomplete knowledge. The results suggested that the guardians do want information about MiniVerso. They particularly prefer to receive information face-to-face in the child's early childhood education discussions, parents' meetings, and when dropping off or picking up their children from care. Based on the consistent answers, it can be concluded that the City of Mikkeli's early childhood education units should better introduce the MiniVerso method to guardians.

Keywords: MiniVerso, restorative mediation, guardians' view, early childhood education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	RESTORATIIVINEN SOVITTELU.....	6
2.1	Restoratiivisen sovittelutilanteen kulku	7
2.2	Restoratiivista sovittelua käsittelevät tutkimukset	8
3	VERTAISSOVITTELUN VERSO-OHJELMA.....	9
3.1	Vertaissovittelun MiniVerso-menetelmä	10
3.2	Vertaissovittelun Huoltajaverso	11
4	VARHAISKASVATUS	12
4.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	13
5	KASVATUSKUMPPANUUS JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS.....	14
5.1	Kasvatuskumppanuuden ja vanhempien osallisuuden haasteet	16
6	TEHTÄVÄ JA TARKOITUS.....	19
7	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	21
7.1	Aineiston keruu.....	22
7.2	Aineiston analysointi.....	27
8	TUTKIMUSTULOKSET	28
9	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	34
10	POHDINTA.....	37
10.1	Opinnäytteen luotettavuuden varmistaminen	39
10.2	Jatkotutkimusaiheet.....	41
	LÄHTEET	43
	KUVALUETTELO	48

LIITTEET

Liite 1. Käyttämämme tutkimukset

Liite 2. Huoltajien kyselyn informointilomake

Liite 3. Huoltajien kyselylomake

Liite 4. Parent survey information form

Liite 5. Parent survey form

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee MiniVerso-sovittelumenetelmää Mikkelin varhaiskasvatuksen asiakkaina olevien lasten vanhempien näkökulmasta. Aiheehdotus tuli suoraan Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksesta, jossa MiniVerso-menetelmä on laajalti käytössä (Mikkelin kaupunki... 2022, 54). Aihe on ajankohtainen, sillä vaikka menetelmä on ollut Mikkelin varhaiskasvatuksessa käytössä ja varmasti monelle alan ammattilaiselle tuttu, on opinnäytetyön tilaajan mukaan MiniVerso-menetelmän ja sen tarkoituksen koettu jääneen vanhemmille etäiseksi ja vieraaksi. Suomen sovittelufoorumi ry:n (2023, 61) vuosiraportissakin on mainittu kehittämiskohdaksi tuleville vuosille huoltajien tiedottamiseen panostaminen, joten opinnäytteemme on ajankohtainen tätäkin kautta.

Varhaiskasvatuslaki (2018/540) velvoittaa toimimaan yhteistyössä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien kanssa sekä tukemaan heitä kasvatustyössä, jotta voidaan taata lapsen kehityksen tasapainoisuus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi parhaalla mahdollisella tavalla. Varhaiskasvatuksen perusteissa (2022) korostetaan vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä. Kasvatustyön arvot, tavoitteet ja vastuut ovat aiheita, joista tulisi keskustella yhdessä vanhempien kanssa. Mielestämme MiniVerso -menetelmästä ja sen tavoitteista olisi tärkeä keskustella huoltajien kanssa, jotta vältetään väärinymmärryksiä ja voidaan tukea lasten ristiriitojen ratkaisutaitojen kehittymistä parhaalla mahdollisella tavalla. Vanhempien näkökulmaa olisi tärkeää tuoda esille siksi, että vaikka huoltajien osallisuus ja vuoropuhelu varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa on tärkeä ja olennainen osa varhaiskasvatusta, ei vanhempien havaintoja, mielipiteitä sekä kokemuksia kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön toteutumisesta ole juuri tutkittu Suomessa (Kyrönlampi ym. 2020, 438).

Tavoitteenamme on tuottaa Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukselle tietoa siitä, miten hyvin vanhemmat ovat tietoisia MiniVerso -menetelmästä ja sen käytöstä sekä mitä kautta vanhemmat toivoisivat heitä tiedotettavan. Näin Mik-

kelin kaupungin varhaiskasvatus saa tietoa siitä, kaipaavatko huoltajat lisätietoa MiniVersosta sekä mitä kanavia pitkin menetelmän käyttöä ja tarkoitusta voisi tuoda paremmin heille tutuksi.

Luvussa 2 avaamme restoratiivisuuden käsitettä ja alaluvussa 2.1 restoratiivisen sovittelutilanteen kulkua. Alaluvussa 2.2 käymme läpi opinnäytetyösämme hyödyntämämme restoratiivista sovittelua käsittelevät tutkimukset ja niistä selvinneet tulokset. Luvussa 3 käsittelemme VERSO-ohjelmaa ja alaluvussa 3.1 varhaiskasvatuksessa käytettävää restoratiivisuuteen pohjautuvaa MiniVerso-vertaissovittelumenetelmää (VERSO-ohjelma s.a.). Alaluku 3.2 kertoo huoltajille suunnatusta huoltajaverso-toimintamallista. Luku 4, sekä sen alaluku 4.1 kertovat varhaiskasvatuksesta sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Luvussa 5 avaamme kasvatuskumppanuuden sekä huoltajien osallisuuden käsitteitä ja alaluvussa 5.1 käsittelemme näihin liittyviä haasteita löytämämme tutkimusten perusteella. Luku 6 kertoo tarkemmin opinnäytteemme tarkoituksesta, kun taas luvussa 7 avataan opinnäytteen toteutusta ja tutkimusmenetelmää. Alaluku 7.1 käsittelee aineiston keruuta sekä analysointia. Luvussa 8 esitetään opinnäytteemme tulokset ja luvussa 9 avataan johtopäätöksiä. Luku 10 alkaa meidän pohdinnallamme ja alaluvussa 10.1 on paineuduttu opinnäytteemme luotettavuuteen sekä tutkimuseettisiin ksymyksiin. Luku 10.3 käsittelee jatkotutkimusaiheita.

2 RESTORATIIVINEN SOVITTELU

Restoratiivisuus on yksi opinnäytteemme keskeisistä käsitteistä ja se perustuu ajatukseen siitä, että jokaisen yksilön näkökulmat ovat arvokkaita ja ainutlaatuisia. Restoratiivisessa ajattelussa tiedostetaan ajatusten vaikuttaminen tunteisiin ja tunteiden vaikuttaminen siihen, miten ihminen käyttäytyy ja toimii. Empaattisuus ja toisten huomioon ottaminen on restoratiivisuudessa tärkeää. Restoratiivista työtapaa käyttämällä voidaan palauttaa luottamusta ja voimistaa henkilökohtaista voimaantumista. Jotta ihmiset voisivat päästä heidän tarpeitaan vastaaviin ratkaisuihin, on heidän tarpeensa ensin tunnistettava. Restoratiivinen sovittelu käsitetään keskusteluna, toimintona ja menetelmänä, jossa konfliktin osapuolet voivat pyrkiä sovintoon turvallisesti. Kukaan ulkopuolinen ei määrittele tilanteen vakavuutta, vaan sen päättävät ristiriidan osapuolet itse. Lähtökohta on se, että jokaisen tilanteen voi sovittaa, jos se sopii

kaikille tilanteen osapuolille. Rangaistusten sijaan pyrkimyksenä on konfliktin osapuolten välisten rikkoutuneiden ihmissuhteiden korjaaminen sekä ennalleen palauttaminen luomalla ratkaisu, joka estää saman konfliktin toistumisen uudelleen. (Gellin 2011, 62, 67.)

2.1 Restoratiivisen sovittelutilanteen kulku

Restoratiivisessa sovittelussa lapset oppivat välttämättömiä taitoja, joita tarvitaan konfliktien rauhanomaiseen sopimiseen. Näitä taitoja ovat kommunikointi, kompromissien teko sekä tilanteen näkeminen toisen perspektiivistä. Kuten muitakin taitoja, myös sovittelua on harjoiteltava mahdollisimman usein siihen koulutuksen saaneen aikuisen valvonnassa ja opastuksessa. Lasten sovittelu-taitojen karttuessa oppivat he lopulta itsenäisesti saattamaan sovittelun loppuun asti. Lapsuudessa opittujen sovittelutaitojen on todettu kantavan aikuis-ikään saakka. (Kostelnik 2014.)

Kaikki lasten restoratiiviset sovittelutilanteet noudattavat yhtenäistä kaavaa, eli niissä kaikissa on sama perusperiaate sekä samanlaisina toistuvat sovittelu-prosessin vaiheet. Sovitteluprosessi alkaa, kun konfliktin osapuolet ohjautuvat sovittelutilanteeseen joko omasta tai jonkun muun aloitteesta. Sovittelutilanteeseen motivointi on tärkeää, mutta sovittelun tulee aina olla vapaaehtoista. On tärkeää, että ennen sovittelua kaikilla osapuolilla on tiedossa mitä sovittelussa tapahtuu, jotta vältetään väärinymmärryksiä. Rangaistusten pelko voi olla esteenä sovitteluun hakeutumisessa ja tämä väärä luulo tulisi korjata ja kertoa sovittelutilanteen olevan mahdollisuus tilanteen ratkaisemiseen ilman pelkoa rangaistuksista. Sovittelu ei ikinä pääty rangaistukseen, vaan aina sopimukseen, jos vain konfliktin osapuolet siihen ratkaisun löytävät.

Kun kaikilla on tiedossa sovittelun pelisäännöt, pääsee sovittelu käynnistymään. Sovittelutilanteessa jokainen osapuoli saa tilaisuuden kertoa oman tarinansa ja näkemyksensä tilanteesta ja sen tapahtumista. Tässä vaiheessa keskustellaan sovitteluun johtaneen tilanteen aiheuttamista tunteista sekä siitä, mitä tarpeita kullakin osapuolella on. Restoratiivisessa sovittelussa ei etsitä oikeaa tai väärää, vaan kaikki mielipiteet ja näkemykset ovat yhtä arvokkaita. Kun tarinat ja näkökulmat on jaettu, alkaa sovinnon hakeminen. Siinä

konfliktin osapuolet saavat yhdessä miettiä, miten he voisivat ratkaista tilanteen kaikkia miellyttävällä tavalla. Ratkaisuun päädyttyä yhteinen sopimus kirjataan ennalta sovitulla tavalla. Sovittelun loputtua seurataan, että sovittelussa sovitut asiat pitävät eikä konflikti toistu. (Gellin 2011, 82–83, 86–93; Kostelnik 2014.)

2.2 Restoratiivista sovittelua käsittelevät tutkimukset

Restoratiivisen sovittelun vaikutuksia koulumaailmassa on maailmalla tutkittu jonkun verran. Andrews (2022, 51–54, 56–58) on väitöskirjatutkimuksessaan tullut siihen tulokseen, että restoratiivisten työtapojen käyttöönotto parantaa luottamusta ja vuorovaikutussuhteita oppilaiden välillä sekä suhteessa opettajaan. Oppilaiden käytös parani ja kurinpidollisia toimia ei tarvinnut käyttää enää yhtä paljon kuin ennen. Positiivisten luokkasuhteiden ja luokan ilmapiirin parantamisessa restoratiivisista työtavoista koettiin olevan apua. Haasteena taas pidettiin sitä, että restoratiivisten työtapojen tuomille hyville muutoksille tuli antaa aikaa, sillä positiivinen muutos ei välttämättä näkynyt heti. Oppilaiden asenteiden muuttaminen vaati kärsivällisyyttä, sillä he olivat tottuneet tiettyihin käytösmalleihin sekä saamaan seuraamuksia käyttäytyessään ei-toivotulla tavalla.

Samanlaisiin tuloksiin oli väitöskirjatutkimuksessaan päätnyt Avery (2023, 74–78), joka tutki restoratiivisen sovittelun vaikutuksia ala-asteen hallinnollisiin näkemyksiin sekä oppilaiden kurinpitotoimiin. Tässä tutkimuksessa restoratiivisten käytänteiden käyttö paransi oppilaiden ja opettajan välistä suhdetta sekä kommunikointia ja vähensi kurinpidollisten toimien tarvetta. Haasteeksi tässäkin nousi opettajien sitouttaminen restoratiivisten toimintatapojen hyödyntämiseen työssään. Esiin nousi tarve lisäkoulutuksille aiheesta. Restoratiivisten työtapojen hyödyntämisen on Froniuksen ym. (2016, 19) kirjallisuuskatsauksen mukaan koettu lisäävän alakouluissa oppilaiden yhteenkuuluvuutta sekä vanhempien osallisuutta. Oppilaiden akateemisen suoriutumisen sekä henkilökunnan tarjoaman tuen koettiin parantuneen restoratiivisten työtapojen käyttöönoton jälkeen.

Suomessa tutkimuksia restoratiivisuuden hyödyntämisestä kouluissa on tehty verrattain vähän (Gellin 2019, 3). Gellinin (2019, 162–163) tekemässä tutkimuksessa havaittiin restoratiivisuuden olevan toimiva lähestymistapa. Restoratiivisuuden peruskäsitteiden, kuten kunnioituksen, kuuntelun, kohtaamisen ja yksilön omien kykyjen sekä asiantuntijana olemisen, huomattiin olevan osa opettajien arvoja ja näkyvän heidän työskentelyssään. Restoratiivisuuden aito toteuttaminen, tuottaminen ja laadullinen arviointi olivat haastavia. Haasteita aiheutti puutteellinen aika restoratiivisuuden hyödyntämiseen sekä koulun jäykkä toimintakulttuuri ja asenteet. Johtoportaan, työkavereiden sekä huoltajien kriittiset asenteet restoratiivista sovittelua kohtaan vaikeuttivat sen toteuttamista. (Gellin 2019, 162–163.)

Restoratiivisen sovittelun hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa oli niukasti tutkimusmateriaalia saatavilla. Ulkomaalaisia lähteitä, joissa restoratiivisuutta olisi tarkasteltu varhaiskasvatuksen näkökulmasta, emme löytäneet ollenkaan. Pitkänen (2021, 46–49) tutki pro gradu -tutkielmassaan restoratiivisen sovittelun käyttämisen vaikutuksia varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiseen. Tutkimuksessa selvisi, että lapset oppivat restoratiivisesti toteutetussa sovittelussa konfliktinratkaisutaitoja, heidän ymmärryksensä syy-seuraussuhteista syveni ja tunnetaidot paranivat. Lapset oppivat sopimaan ristiriitatilanteita itsenäisemmin ja heidän keskustelutaitonsa sekä vastuunottokykynsä paranivat. Lapset ymmärsivät, mitä seurauksia omalla ja toisten käytöksellä on, millaisia tunteita se kaverissa sekä itsessä herättää ja miten yhdessä puhumalla asian sopiminen ratkaisi tilanteita. Tämä kehitti lasten empatiakykyä toisiaan kohtaan. Lapset sisäistivät sovittelumallin nopeasti sekä oppivat pyytämään aikuista apuun sovitteluun ja lopulta sopimaan riitoja itsenäisesti opitun sovittelumallin mukaisesti. Lapset myös veivät sovittelumallia kotiin sisarusten kanssa syntyneiden konfliktien ratkaisemiseen.

3 VERTAISSOVITTELUN VERSO-OHJELMA

VERSO-ohjelma on kehittänyt ja toteuttanut restoratiivisuuteen pohjaavaa sovittelutoimintaa kasvatuskentillä vuodesta 2000 alkaen ja sen tavoitteena on restoratiivisen toimintakulttuurin tukeminen varhaiskasvatuksessa, kouluissa sekä muissa oppilaitoksissa. VERSO-ohjelma on osa Suomen Sovittelufoo-

rumi ry:tä ja se saa rahoitusta sosiaali- ja terveysministeriön sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta eli STEA:lta. VERSO-ohjelma järjestää sovittelutoiminnan koulutuksia päiväkoteihin, ala- ja yläkouluihin, yhtenäiskouluihin, lukioihin sekä ammatillisiin oppilaitoksiin. Vuodesta 2001 alkaen Verso-toiminta on rantautunut koulumaailmaan ja vuosien aikana satoihin oppilaitoksiin ympäri Suomea, joissa on koulutettu oppilaista vertaissovittelijoita ja aikuisista Verso-toiminnan ohjaajia. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä koulujen opetussuunnitelmissa mainittu arvopohja lapsien oikeuksista sekä ihmisiksi kasvamisesta on linjassa VERSO-ohjelman kanssa ja sovittelumenetelmien käyttö tukee näiden arvojen toteutumista. VERSO-ohjelman menetelmissä tuetaan sosiaalista kehitystä sekä kunnioitetaan ihmisoikeuksia. VERSO-ohjelman koulutuksen käyneet kasvattajat sekä opettajat oppivat tukemaan lapsen ihmisyyden kasvua, jossa pyrkimyksenä on totuus, hyvyys, oikeudenmukaisuus ja rauha. (Suomen sovittelufoorumi ry 2023, 5–6; VERSO-ohjelma s.a.)

3.1 Vertaissovittelun MiniVerso-menetelmä

MiniVerso on VERSO-ohjelman tuottama restoratiivinen varhaiskasvatukseen suunniteltu vertaissovittelumenetelmä, joka on luotu vahvistamaan lasten oikeuksia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ristiriitatilanteissa. MiniVerso koulutuksia on järjestetty vuodesta 2011 ja toimintaan oli vuoden 2022 lopussa koulutettu 1961 varhaiskasvatuksen yksikköä. MiniVersoa voi työssään hyödyntää varhaiskasvatuksen ammattilainen, joka on käynyt sovittelukoulutuksen. Menetelmän avulla koulutetut varhaiskasvattajat auttavat ja kannustavat lapsia siinä, että he itse löytäisivät ratkaisut päiväkodin arjessa ilmeneviin riitoihin. Näin pyritään takaamaan lasten aito osallisuus ristiriitatilanteessa. (Suomen Sovittelufoorumi ry 2023, 5, 11; VERSO-ohjelma s.a.)

MiniVerso on pyritty kehittämään mahdollisimman selkeäksi menetelmäksi, joka nivoutuisi osaksi varhaiskasvatussyksikön arkea. Tällä pyritään takaamaan se, että ristiriitojen ratkaisutaitoja opittaisiin ja omaksuttaisiin yhteisesti koko ryhmän kesken. Menetelmän ajatus on ristiriitojen näkeminen hankalien tai ikävien välikohtauksien sijaan tavallisina arkeen ja elämään kuuluvina oppimistilanteina. Lapset nähdään omien riitojensa asiantuntijoina ja heidän näke-

myksensä tulevat kuulluksi. Näin luodaan mahdollisuuksia harjoitella sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja lapsilähtöisesti. Sovittelun avulla lapsi oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisia sekä ottamaan vastuuta ikätason mukaisesti itseään koskevissa asioissa. Lapsen tunne- ja empatiataidot sekä ongelmanratkaisukyky kehittyvät. Nämä MiniVerso -menetelmän avulla opitut taidot auttavat lasta toimimaan sosiaalisessa ympäristössä muiden vertaistensa kanssa. MiniVerson koulutuskokonaisuudessa on otettu lasten osallisuus huomioon, sillä se sisältää aikuisten kouluttamisen lisäksi osuuden, jossa 4–6-vuotiaat lapset koulutetaan menetelmän käyttöön. Lasten koulutuksessa sovitelusta kerrotaan nukketatteriesityksen sekä leikin avulla, joissa lapset saavat olla osallisina. (MiniVerso varhaiskasvatuksessa s.a.; Suomen Sovittelufoorumi ry 2023, 5, 16; VERSO-ohjelma s.a.)

3.2 Vertaissovittelun Huoltajaverso

VERSO-ohjelma pyrkii tuomaan sovittelutoimintaa ja MiniVersoa tutuksi lasten ja nuorten huoltajille. Heidän verkkosivuillaan on oma osionsa huoltajille, jossa kerrotaan MiniVersosta sekä restoratiivisesta sovittelusta. Sivulla mainostetaan VERSO-ohjelman huoltajille suunnattua ilmaista Sovitaan pois! -webinaaria, joka käsittelee kiusaamisen ehkäisyä varhaiskasvatusyksiköissä sekä kouluissa. (Huoltajille s.a.) VERSO-ohjelman tuoreinta toimintamallia, huoltajille suunnattua huoltajaVersoa (HuVe), on alettu järjestämään muutama vuosi sitten muiden VERSO-ohjelman koulutusten rinnalla. Vuonna 2022 järjestettiin 10 HuVe-infoa, joihin osallistui yhteensä 135 huoltajaa. (Suomen sovittelufoorumi ry 2023, 17, 19.) Vastaavasti vuonna 2021 järjestettiin kolme Huve-infoa, joten huoltajien koulutustilaisuuksien määrä on kasvussa (Suomen sovittelufoorumi ry 2022, 14).

HuoltajaVerso saattelee huoltajat sovittelutoiminnan pariin. Sen tavoitteena on lisätä huoltajien keskuudessa tietoisuutta sovittelusta sekä sen käytöstä kouluissa ja varhaiskasvatusyksiköissä. Tavoitteena on, että yhä useampi huoltaja pitäisi konfliktinratkaisutilanteissa tärkeänä lapsensa osallisuutta ja ratkaisisi ristiriitoja ilman leimaamista sekä ymmärtäisi mikä merkitys sovittelulla on lapsensa sosiaalisten taitojen kehittämisessä. Huoltajien ymmärryksen sekä

osaamisen tukeminen restoratiiviseen lähestymistapaan, sen arvoihin, periaatteisiin sekä käytäntöihin liittyen on osa huoltajaverson tavoitteita. (Suomen Sovittelufoorumi ry 2023, 6, 9.)

Huoltajilla on merkittävä rooli ristiriitatilanteiden havainnoinnissa ja hekin voisivat hyödyntää lapselle varhaiskasvatuksessa tutuksi tulleita MiniVersion elementtejä perheensä arjessa. Lapsen sosiaalisia taitoja sekä niiden kehittymistä tukevat varhaiskasvatuksen ja kodin yhtenäiset toimintatavat. Varhaiskasvatusyksikköihin on mahdollista tilata HuVe-info tilaisuuksia, joissa sovittelutoimintaa esitellään huoltajille. HuVe-infoilla tavoitellaan yhteisiä konfliktinkäsittelytaitoja perheen, varhaiskasvatuksen sekä koulun välille, jotta ne tukisivat toinen toisiaan. Huoltajien tiedottamista helpottamaan on VERSO-ohjelma kehittänyt huoltajille suunnattua materiaalia ja toiveissa olisi, että näitä hyödynnettäisiin varhaiskasvatuksessa sekä opetusyhteisöissä. (Huoltajille s.a.; Suomen Sovittelufoorumi ry 2023, 6.)

4 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on tavoitteellinen ja suunnitelmallinen kokonaisuus, joka koostuu lapsen kasvatuksesta, hoidosta sekä opetuksesta ja sen toiminnassa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa (Varhaiskasvatuslaki 2018/540 2. §). Varhaiskasvatuslaki sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) määrittävät ja ohjaavat suomalaisen varhaiskasvatuksen toteuttamista (Koilu ym. 2022, 28). Näiden lisäksi Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) sekä valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (23.8.2018/753) ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 17).

Tietämys ja näkemys varhaiskasvatuksen toteuttamisen syistä on edellytyksenä hyvälle ja laadukkaalle varhaiskasvatukselle. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle eheä kasvupolku, joka tukee hänen elinikäistä kasvuun, terveyttään, kehitystään sekä oppimistaan ikätason mukaisesti. Pedagogista leikkiä, liikkumista, taidetta ja kulttuuriperintöön perustuvaa toimintaa on järjestettävä monipuolisesti. Varhaiskasvatuksen on oltava yhdenvertaista kaikille ja eri kulttuureja kunnioittavaa sekä tasa-arvoa edistävää. Lapsille on annettava mahdollisuus vaikuttaa asioihin, jotka koskevat heitä. Vuorovaikutus-

sekä yhteistyötaitojen ja toisten kunnioittaminen on varhaiskasvatuksen keskiössä. Oppimisympäristön on oltava turvallisuuden ja terveellisyyden lisäksi oppimiseen ja kehitykseen kannustava. Jotta tavoitteisiin voidaan päästä, on lasten huoltajien sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisten tehtävä keskenään yhteistyötä. Lapsen varhaiskasvatusmatkan yhteinen suunnittelu lapsen huoltajien kanssa auttaa lasta sopeutumaan varhaiskasvatukseen paremmin. (Kari-
koski & Tiilikka 2020, 78–79; Kronqvist 2020, 10; Varhaiskasvatuslaki 3. §.)
Varhaiskasvatus on tukemassa ja täydentämässä huoltajien kasvatustehtävää, mutta lasten kasvatus on ensisijaisesti huoltajien vastuulla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9).

Koivulan ym. (2022, 26–27, 31) mukaan varhaiskasvatus on monitasoinen sekä monimuotoinen kokonaisuus, jossa tavoitteena on lapsen sen hetkisen kehityksen tukeminen, oppimiskiinnostuksen ja motivaation herättäminen, itsetunnon tukeminen sekä arkielämässä pärjäämiseen tarvittavien taitojen opettaminen. Teoksessa korostetaan sitä, että huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välinen kiinteä yhteistyö on merkityksellinen osa lapsen onnistunutta varhaiskasvatusmatkaa. Helenius ja Lummelahti (2018, 17–19) ovat sitä mieltä, että kaikista keskeisin ja tärkein lähes jokapäiväinen yhteistyösuhde on lapsen huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä. Huoltajia tulee innostaa ja kannustaa osallistumaan lapsensa varhaiskasvatuksen toimintaan ja heidän näkemyksiään sekä kokemuksiaan tulee kunnioittaa.

4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatuslaissa (2018/540) asetetut tavoitteet konkretisoituvat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) pedagogiikkaa ja käytäntöjä koskevissa säännöksissä (Koivula ym. 2022, 29). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat tulee laatia varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat ja ohjaavat sitä, miten varhaiskasvatusta järjestetään, toteutetaan, kehitetään sekä edistetään, jotta voidaan taata laadukas ja yhdenvertainen varhaiskasvatus ympäri Suomea. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on velvoittava asiakirja ja varhaiskasvatusta tulee järjestää sen mukaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9–10.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 21) varhaiskasvatus nähdään tärkeänä osana lapsen kasvua, sillä se luo perustan elinikäiseen oppimiseen. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja sen tärkeys nousee esille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen, tuo hän mukanaan aiemmin kartuttamansa kokemukset, joista merkittävä osa koostuu lapsen ja hänen huoltajansa välisestä vuorovaikutussuhteesta. Lapsen elämän jatkuvuuden sekä turvallisuuden takaa huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä vallitseva arvostuksen, avoimuuden sekä tasavertaisuuden ilmapiiri. Mielekäs kokonaisuus lapselle syntyy, kun huoltajat sekä kasvattajat tekevät säännöllisesti yhteistyötä lapsen kasvatuksen parissa.

Varhaiskasvatuksen ja huoltajien välisellä yhteistyöllä tavoitellaan yhteistä sitoutumista lapsen elämän eri osa-alueisiin, joita ovat terve ja turvallinen kasvu, kehitys ja oppiminen. Kun huoltajien ja varhaiskasvattajien välinen vuorovaikutus on tasa-arvoista, toisiaan kunnioittavaa sekä luottamuksellista, tulee se kasvatusyhteistyötä. Huoltajien kanssa tulee keskustella siitä, millaiset arvot, tavoitteet ja vastuut kasvatustyöhön liittyvät. Lapsen päivittäisistä tapahtumista sekä kokemuksista on keskusteltava huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee olla aloitteellinen ja aktiivinen osapuoli vuorovaikutussuhteen rakentamisessa lasten huoltajien kanssa. Lasten ja henkilöstön lisäksi huoltajilla on oltava mahdollisuus suunnitella ja kehittää toimintaa sekä kasvatustyötä, jota varhaiskasvatusyksiköissä toteutetaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 37–38.)

5 KASVATUSKUMPPANUUS JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS

MiniVerso-menetelmää käsittelemme opinnäytteessämme vanhempien näkökulmasta, sillä huoltajien osallistuminen varhaiskasvatuksessa käsiteltyihin asioihin ja siellä hyödynnettäviin menetelmiin on yhteydessä niiden vaikuttavuuteen. Kun huoltajat tutustuvat varhaiskasvatusryhmän aikuisiin, toisiin huoltajiin sekä ryhmän lapsiin, syntyy siitä yhteisöllisyyttä. Huoltajille tulee avata varhaiskasvatuksen toimintatapoja, jotta voidaan luoda yhteisiä tavoitteita ja helpottaa niihin sitoutumista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 79–80.)

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä kasvatusyhteistyötä, jossa molemmat osapuolet sitoutuvat toiminaan yhteistyössä tukien lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuudessa vuorovaikutus huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä on tasavertaista, tietoista, sitoutunutta sekä vapaaehtoista. Huoltajilla on omat tietonsa lapsesta ja varhaiskasvattajilla koulutuksensa tuoma tieto sekä osaaminen, jotka kasvatuskumppanuudessa yhdistetään tavalla, joka edistää lapsen hyvinvointia. Kasvatuskumppanuuden tavoite on, että varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välisessä yhteistyössä toteutuu kuulluksi tuleminen, keskinäinen kunnioitus, keskusteluyhteys, luottamus, neuvottelevuus sekä sopimuksellisuus. Kasvatuskumppanuus ei kuitenkaan sulje pois sitä, että huoltajilla on ensisijainen vastuu ja oikeus oman lapsensa kasvatukseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17; Kekkonen 2012a, 17–18; Määttä & Rantala 2022, 269.)

Tannerahon (2014, 60–61) pro gradu -tutkielmassa vanhempien osallisuus rakentui varhaiskasvattajien mukaan työtapoja ohjaaviin arvoihin, joita olivat yhteistyö, vuorovaikutus, luottamus, kunnioitus, suvaitsevaisuus sekä vanhempien auttaminen. Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvot, työtavat ja toimintakulttuuri ovat vanhempien osallisuutta mahdollistavia. Varhaiskasvattajat tunsivat oman roolinsa merkityksen osallisuuden edistäjinä sekä mahdollistajina, ja heillä oli intoa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen.

Kekkonen (2012b, 42–43) nostaa väitöskirjassaan esille kasvatusyhteistyön, joka pohjaa ajatukseen siitä, että huoltaja ja varhaiskasvatuksen ammattilainen ovat tasavertaisessa roolissa lapseen nähden, mutta heidän tehtävänsä ovat erilaisia. Kasvatuskumppanuudessa painottuu vuorovaikutus, kunnioitus, toisen kuuleminen, luottamus sekä dialogisuus. Kasvatuskumppanuudessa panostetaan huoltajien osallisuuteen koskien lapsen varhaiskasvatusta. Tärkeää on vastavuoroisuus lapseen liittyvän tiedon jakamisessa. Kasvatuskumppanuudessa painottuvat asiat on mainittu erillisenä täydennyksenä Mikkelin varhaiskasvatussuunnitelmassa (Mikkelin kaupunki... 2022, 37). Venninen ja Purola (2013) nostavat tutkimusartikkelissaan esille varhaiskasvatuksen kumppanuusasenteen toimivana tapana tukea huoltajien aktiivista roolia lastensa kasvatuksessa.

Tutkimukset puoltavat ajatusta siitä, että huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa parantaa merkittävästi lasten hyvinvointia, kognitiivista-, sosiaalista- ja emotionaalista kehitystä sekä oppimista ja myöhempää opintomenestystä. Lasten hyvinvoinnin lisäksi huoltajien osallisuus parantaa heidän itsensä tyytyväisyyttä sekä itseluottamustaan. Huoltajilta voidaan saada uutta hyödyllistä näkökulmaa varhaiskasvatukseen. (Hakyemez-Paul 2019, 88–90.) Samanlaisia tuloksia ovat saaneet Pirchio ym. (2013, 145–146) tutkimuksessaan, jossa selvisi huoltajien osallisuuden olevan yhteyksissä lasten parempaan sosiaaliseen käytökseen, vähäisempiin käytösongelmiin sekä parempiin oppimistuloksiin. Huoltajien ja varhaiskasvattajien tiivis yhteistyö oli yhteyksissä lasten varhaiskasvatusryhmään sopeutumiseen sekä parempaan psykologiseen hyvinvointiin. Kodin ja varhaiskasvatuksen tiivis yhteistyö tarjoaa lapselle yhtenäisen kasvatuksellisen ympäristön, joka tukee lapsen kehitystä ja lisää jatkuvuutta hänen elinympäristöjensä välillä.

5.1 Kasvatuskumppanuuden ja vanhempien osallisuuden haasteet

Kyrönlampi ym. (2020, 437, 444–446) nostavat tutkimusartikkelissaan esille vanhempien näkökulmia siitä, mikä on ollut esteenä varhaiskasvattajien kanssa käydyissä kohtaamisissa ja kasvatuskumppanuuden toteutumisessa Suomen esikoulukontekstissa. Keskeisimpiä esteitä olivat huoltajien ja varhaiskasvattajien väliset valtasuhteet sekä ajan ja resurssien puute. Valtasuhteiden koettiin olleen esteenä silloin, kun huoltajat kokivat, että heidän ehdotuksiaan tai ideoitaan ei toteutettu. Huoltajat kokivat joskus, että heidän ehdotuksensa tai kommenttinsa koettiin arvosteluna varhaiskasvattajia ja heidän ammattitaitoaan kohtaan. Syynä arveltiin olevan ammattiyhteisö ja esikoulun kulttuuriset rakenteet.

Varhaiskasvattajat arvottavat huoltajien osallisuuden korkealle ja heidän suhtautumisensa siihen on myönteistä, mutta kokemus on, että tätä ei hyödynnetä tarpeeksi. Syynä koetaan varhaiskasvattajien mukaan usein olevan huoltajien haluttomuus olla mukana varhaiskasvatuksen kasvatusprosesseissa sekä ajan puute. Huoltajien aikataulut ovat kiireisiä, eikä aikaa varhaiskasvatukseen osallistumiseen ole. Toisaalta asiaan vaikuttaa kasvatustieteen ammattilaisten kokema kiire ja työn kuormittavuus, jolloin resursseja huoltajien kanssa

tehtävään yhteistyöhön ei ole tarpeeksi. Myös kielimuuri ja kulttuurierot vaikuttavat vanhempien osallisuuteen. (Hakyemez-Paul 2019, 88–90.)

Tannerahon (2014, 63) Pro gradu -tutkielmassa on tuotu esille perheiden monimuotoistumisen mukana tuomat haasteet. Yhteisen kielen puute on hänen tutkimuksessaan ollut suurin vanhempien osallisuutta heikentävä tekijä. Vaikka varhaiskasvattajilla oli halua sekä tarvittavaa ammattitaitoa taata näiden perheiden osallisuus, esteeksi muodostui ajan ja resurssien puute. Muutenkin kuormittuneessa yksikössä ei aikaa monimuotoisten perheiden osallisuuden varmistamiseen jäänyt tarpeeksi. Varhaiskasvatusyksikköjen resurssoinnissa sekä koulutuksissa tulisikin ottaa huomioon monimuotoisuuden myötä tuleva lisätyö, jotta henkilöstöä olisi tarpeeksi ja heillä olisi tarvittava tietotaito monimuotoisten perheiden huomioimiseen.

Kyrönlampi ym. (2020, 446–448) tuovat tutkimusartikkelissaan esille huoltajien näkökulman siitä, että aika ja puutteelliset resurssit ovat heidän osallisuutensa esteenä. Koska lapsen haku ja vientitilanteet ovat lähes poikkeuksetta kiireisiä, jäi huoltajille sellainen olo, että he eivät monestikaan tienneet juuri mitään siitä, mitä lasten kanssa oli päivän aikana tehty. Monet huoltajat olisivat kyllä olleet kiinnostuneita siitä, millaisia pedagogisia toimintoja lasten kanssa oli päivän aikana tehty, mutta kiireen takia he jäivät vaille tätä tietoa. Tyytyväisimpiä huoltajien on tutkimustenkin mukaan koettu olevan silloin, kun he ovat saaneet tarpeeksi yksityiskohtaisia ja kattavia kuulumisia lastensa päivästä varhaiskasvatuksessa. Muutaman kerran vuodessa järjestettävät henkilökohalliset tapaamiset varhaiskasvattajan kanssa koettiin riittämättömiksi ja näitä toivottiin huoltajien puolelta enemmän.

Vanhemmat toivat esille oman kiireensä lasten hakutilanteissa. Monet kertoivatkin, että ottaisivat mieluiten yksityiskohtaisempia kuulumisia lapsen päivästä vastaan sähköisesti, jotta niihin voisi paneutua tarkemmin rauhallisen hetken tullen. Monet huoltajat kokivat vaivaannuttavaksi saada pidempiä kuulumisia lapsen päivästä hakutilanteissa, joissa monesti on muitakin vanhempia hakemassa lapsiaan ja odottamassa vuoroaan. Näissäkin tapauksissa sähköisesti annettu palaute olisi ollut vanhempien kertoman mukaan mieluisempi, kuin hakutilanteessa kasvokkain käyty keskustelu. (Kyrönlampi ym. 2020,

447–448.) Kallio (2017, 43) tuo pro gradu -tutkielmassaan esille kiireen tuoman haasteen huoltajien osallisuudessa silloin, kun olisi lasta tuodessa tai haakiessa tarkoitus keskustella. Lasten vienti- ja hakutilanteissa tulee monesti ammattieettiset haasteet vastaan. Lapsen ja perheen henkilökohtaisista asioista ei voida puhua, kun paikalla on muita lapsia sekä huoltajia odottamassa vuoroaan. Näissä tilanteissa ei huoltajien kanssa päästä syvällisen keskustelun tasolle, vaan niille olisi varattava aikaa johonkin muuhun hetkeen. Vaikeuden tulo- ja lähtötilanteisiin tuo varhaiskasvatusyksiköiden resurssit. Varhaiskasvatusyksiköiden aukioloaikojen ääripäissä on monesti rajallisempi määrä henkilökuntaa kuin päivällä ja varhaiskasvatuksen henkilöstön on vaikea jakaa huomiota hänen vastuullaan olevan lapsiryhmän, yksittäisen lapsen ja lapsia tuovien huoltajien välillä. (Määttä & Rantala 2022, 286.)

Varhaiskasvattajat kokevat ongelmalliseksi ne tilanteet, joissa huoltajalle on tarkoitus kertoa lapsen haasteista. Ristiriitatilanteista ja konflikteista kavereiden kanssa voi olla vaikea puhua vanhemman kanssa. (Alasuutari 2010b, 55.) Kallio (2017, 43) sivuaa tutkielmassaan samaa aihetta, mutta lapsen näkökulmasta. Lapset monesti seuraavat tarkasti huoltajan ja varhaiskasvattajan käymää keskustelua hänen päivästä ja siksi olisi tärkeä kiinnittää huomiota siihen, miten mahdolliset päivän aikana ilmenneet haastavat tilanteet tuodaan huoltajan tietoon. Onnistumisten kertominen huoltajalle niin, että lapsikin sen kuulee, on tärkeää. MiniVerso -menetelmässä tarkoituksena ei ole etsiä syyllisiä, vaan konfliktitilanteet nähdään elämään kuuluvina oppimistilanteina (VERSO-ohjelma s.a.). Näin varhaiskasvattajankin on helpompi tuoda näitä tilanteita huoltajille esille, koska asia voidaan esittää ratkaistuna ja selvitettyinä asiana. Tällöin huomio kääntyy lapsen ei-toivotun käytöksen sijaan niihin asioihin, jotka onnistuivat, kuten onnistuneeseen sovitteluun ja siinä yhteydessä harjoiteltuihin taitoihin.

Valtakunnalliset ohjeistukset, kuten varhaiskasvatuslaki (3 §) sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022), kyllä velvoittavat mahdollistamaan vanhempien osallisuutta, mutta eivät anna tarkempia ohjeita siitä, kuinka kasvatuskumppanuutta huoltajien kanssa tulisi toteuttaa (Alasuutari 2010b). Alasuutari (2010a) nostaa tutkimusartikkelissaan esille kysymyksen siitä, mitä ammatillinen asiantuntemus varhaiskasvatuksessa on ja mikä on sen merkitys, jos huoltajia pidetään kasvatuskumppaneina yhtä merkittävänä kuin ammatilaisia.

Toimiva kasvatuskumppanuus vaatiikin hyvää yhteistyötä ja avointa keskustelua puolin ja toisin, jotta voidaan hyödyntää sekä ammattilaisten, että huoltajien osaamista ja tietotaitoa parhaalla mahdollisella tavalla lasten hyväksi. Olisi syytä tarkastella kasvatuskumppanuutta laajemmin, jotta huoltajat saataisi osallisiksi varhaiskasvatuksen käytäntöjä sekä kehittämistä koskevaan suunnitteluun ja toteuttamiseen, eikä heidän osallisuutensa rajoittuisi vain yksittäisten lasten asioiden käsittelyyn.

6 TEHTÄVÄ JA TARKOITUS

Työn tilaajana ja työelämäkumppaninamme tässä opinnäytteessä toimi Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus. Tarkoituksenamme oli tuottaa tietoa Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukseen, jossa MiniVerso-menetelmä on ollut käytössä kaikissa yksiköissä jonkun aikaa. (Mikkelin kaupunki... 2022, 54). Tarve opinnäytteemme aiheelle oli tilaajan mukaan noussut Mikkelin kaupungin varhaiskasvatusyksiköistä. Yksiköissä oli tullut ilmi tapauksia, joissa varhaiskasvattajat olivat kokeneet vanhempien ymmärryksen ja tietämyksen MiniVerso-menetelmästä, sen käytöstä ja tavoitteista olevan vääristynyt sekä puutteellinen. Tämä oli varhaiskasvattajien kokemuksen mukaan aiheuttaneen väärinkäsityksiä sekä hämmennystä huoltajissa MiniVerso-menetelmästä sekä sen käytöstä keskustellessa.

VERSO-ohjelma oli lisännyt vuoden 2022 vuosiraporttiinsa (Suomen Sovittelufoorumi 2023, 9) uuden tavoitteen, joka koskee huoltajien tietoisuuden lisäämistä sovittelutoiminnan käytäntöjä koskien niin varhaiskasvatuksessa kuin kouluissakin. Tavoitteeseen on kirjattu myös varhaiskasvatuksessa opittujen sovittelutaitojen siirtäminen kotiin ja siellä selvitettäviin konflikteihin. Vuosiraportissa mainitaan huoltajien ymmärryksen lisääminen sovittelun käytön aikaansaamista vaikutuksista lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisessä sekä VERSO-ohjelman materiaalien hyödyntäminen huoltajien tiedottamisessa. (Karvi 2024.) MiniVerson kehittänyt Suomen Sovittelufoorumi ry ilmaisee kiinnostuksensa opinnäytteemme tuloksia kohtaan, ja he mahdollisesti hyödyntävät niitä MiniVerso -toiminnan kehittämisessä sekä koulutuksissaan.

MiniVerso -menetelmästä oli tehty jonkun verran opinnäytetöitä. Ne käsittelivät lähinnä työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä menetelmästä ja sen käytöstä, kuten Matilaisen (2020) tekemä opinnäytetyö Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukseen, jossa hän toi esille varhaiskasvattajien kokemuksia MiniVersosta. Vanhempien Miniverso kokemuksista ei kuitenkaan ollut ainakaan Mikkelin alueella tehty opinnäytetöitä, joten koimme tämän olevan tärkeä uusi näkökulma, jota tutkia.

MiniVerso menetelmä on mukana Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) hankkeessa, jossa arvioidaan kiusaamisen vastaisia menetelmiä, jotka tukevat lapsen sosioemotionaalisten taitojen kehitystä. Arvioinnin tarkoituksena on tiedon tuottaminen sekä levittäminen, jotta varhaiskasvatusyksiköissä voidaan valita heille parhaiten sopiva kiusaamisen vastainen menetelmä käyttöön. Arviointi toteutuu vuosina 2023–2024 ja siinä kerätään tietoa sähköisillä kyselyillä, jotka lähetetään varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi huoltajille. Arvioinnissa otetaan huomioon se, miten huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö toteutuu kiusaamisen vastaisessa toiminnassa. Erityinen painopiste on käytänteissä, jotka vahvistavat yhteistä keskustelua ja jaettua ymmärrystä kiusaamistapauksissa. Vastaava arviointi toteutettiin aikaisemmin perusopetuksessa, jossa selvisi, että kouluissa tulisi kiinnittää huomiota huoltajien roolin vahvistamiseen osana kiusaamisen vastaista työtä. (Harkoma ym. 2023, 3, 10–11; Karvi 2024.) Näiden ajankohtaisten asioiden takia MiniVersion tunnettavuutta oli hyvä tutkia vanhempien näkökulmasta.

Opinnäytteemme pääkysymyksiä olivat:

- Ovatko huoltajat tietoisia MiniVerso -menetelmästä sekä sen tarkoituksesta?
- Mitä kautta huoltajat ovat saaneet tietoa MiniVersosta?

Tarkentavat alakysymykset olivat:

- Mitä kautta huoltajat toivoisivat saavansa tietoa?
- Onko huoltajilla kokemuksia Miniverson tuomista hyödyistä?
- Onko huoltajilla kokemuksia Miniverson tuomista haitoista?

Tarkoituksena oli kysymyksiin saatujen vastauksien avulla tuottaa Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukseen tietoa siitä, miten hyvin tunnettu MiniVerso -

menetelmä on huoltajien keskuudessa ja onko syytä parantaa tiedotusta kyseisestä menetelmästä ja sen tarkoituksesta kodin ja varhaiskasvatuksen välillä. Halusimme vastauksia siihen, mitä kautta huoltajat toivovat saavansa tietoa MiniVersosta. Onko se lasten vienti- ja hakutilanteissa, varhaiskasvatuskeskusteluissa, varhaiskasvatuksen sähköisen asiointipalvelun eDaisyn kautta, päiväkodin ilmoitustaululta vai vanhempainilloissa? Pyrimme kysymään ennalta määrättyltä kohderyhmältä tutkimusongelmaan sopivia kysymyksiä ja saaduista vastauksista tekemään yleistäviä johtopäätöksiä (Kananen 2015, 200).

Huoltajille suuntaamamme kysely, sen saatekirje sekä näiden mainostaminen ja esille tuominen huoltajille suunnatuissa pedagogisissa iltapäivissä lisäsivät MiniVersion näkyvyyttä sekä tiedottivat menetelmän tarkoituksesta ja tavoitteista. Kyselyyn tulleiden vastausten lisäksi painoarvoa oli sen toteuttamisesta syntyneellä tietoisuuden lisäämisellä.

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä opinnäytetyössä käytimme kvantitatiivista lähestymistapaa. Kvantitatiivisessa tutkimusotteessa on edellytyksenä se, että tutkittavasta asiasta on etukäteen tarpeeksi teoretietoa sekä ymmärrystä. Tutkittavan ilmiön tekijät ja muuttujat sekä näiden väliset suhteet on oltava etukäteen tiedossa, jotta voidaan muodostaa oikeat kysymykset tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Opinnäytetyömme oli muidenkin kvantitatiivisten tutkimusten tapaan teoreettiseen viitekehykseen pohjautuva opinnäytetyö. Koska kohderyhmämme oli laaja sen kattaessa koko Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen lasten huoltajat, joita on noin 2 000, valikoitui määrällisen lähestymistavan kyselytutkimus meille sen etujen takia, joita ovat kustannusten pienuus ja aineistonkeruun nopeus. (Kananen 2015, 197–198, 202.)

Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytimme kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä mitataan muuttujia ja lasketaan muuttujien välisiä vuorovaikutussuhteita sekä esiintymismääriä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tieto strukturoidaan, mitataan, käsitellään ja esitetään numeroin,

tutkimusprosessi ja tulokset ovat objektiivisia ja vastaajia on paljon. Tutkittavat asiat ja niiden ominaisuudet kuvaillaan numeroiden kautta, eli käytössä on numeerinen tietojen tarkastelu. Kvantitatiivisella tutkimuksella voi olla useita eri tarkoituksia, joita ovat tutkittavan asian selittäminen, kuvaaminen, kartoittaminen, vertaileminen tai ennustaminen. Määrällisen opinnäytteen ote oli kartoittava, jossa tutkittavana olevasta asiasta etsitään uusia näkökulmia. Kartoittavalla tutkimuksella voidaan tutkia ja selvittää asioita, jotka eivät ole niin hyvin tunnettuja. Tarkasteltavana olevasta aiheesta voidaan kartoittavan tutkimuksen avulla päästä löytämään sen keskeiset mallit, teemat tai luokat. (Kananen 2011, 12, 18; Vilka 2007, 14–17, 19–20.)

7.1 Aineiston keruu

Jotta tutkimuskysymyksiin voidaan saada ratkaisu, tulee niihin kerätä tietoa sopivalla aineistonkeruumenetelmällä. Se, mitä aineistonkeruumenetelmää käytetään, riippuu siitä, millainen tutkimusote opinnäytetyössä on. Keräsimme huoltajilta tietoa verkkokyselyllä, joka on määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä. (Kananen 2015, 64–65; Vehkalahti 2019, 17.) Kvantitatiivisessa opinnäytetyössä mitataan aina jotakin, eikä sitä siksi voida toteuttaa ilman mittareita. Mitattavat käsitteet tulee määritellä oikein, jotta mittari olisi mahdollisimman hyvä. (Kananen 2015, 106.) Hyvässä kyselylomakkeessa toteutuu sekä sisällöllinen että tilastollinen näkökulma. Kyselytutkimuksen onnistuminen riippuu siitä, onko kysytty sisällöltään oikeanlaisia kysymyksiä ja ovatko ne tilastollisesti mielekkäitä. Lomakkeen suunnittelussa tuli olla huolellinen. Strukturoimme tutkittavan asian vakioimalla tutkimuskysymyksemme kyselytutkimuksemme kysymyksiksi sellaiseen muotoon, että kaikki siihen vastaavat huoltajat ymmärtäisivät kysymykset samalla tavalla. Tarkastelimme tutkimuskysymyksiämme ja muodostimme niistä kyselytutkimuksemme kysymykset ja vastausvaihtoehdot mitä kutsutaan operationalisoinniksi. (Vilka 2007, 14–15, 36; Vehkalahti 2019, 18, 20.) Kysymykset pyrimme miettimään niin, että saisimme niiden avulla vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiimme.

Pääkysymyksestämme, *Ovatko huoltajat tietoisia MiniVerso-menetelmästä sekä sen tarkoituksesta?*, johdimme kyselytutkimuksemme ensimmäisen kysymyksen, joka oli:

1. Onko MiniVerso-menetelmä sinulle tuttu?

- Ei.
- Olen kuullut siitä, mutta en tiedä siitä tarkemmin
- Kyllä. Tiedän mikä MiniVerso on ja mihin sitä käytetään.

Kysymyksen avulla saimme suoraan vastauksia siihen, oliko MiniVerso-menetelmä huoltajille entuudestaan tuttu ja jos oli, tiesivätkö he sen käytöstä tarkemmin. Vastauksia samaan pääkysymykseen antoi kyselytutkimuksen seitsemäs kysymys, joka oli:

7. Koetko MiniVerso-menetelmän hyödylliseksi?

- En.
- Kyllä.
- En osaa sanoa.

Huoltajien MiniVerso-menetelmän hyödyllisyyden kokemuksen lisäksi kysymys seitsemän kertoi meille sen, kuinka moni huoltajista oli tietoisia MiniVersion käytöstä. Jos huoltaja otti kantaa tähän kysymykseen valitsemalla jonkin muun vastausvaihtoehdon kuin, *en osaa sanoa*, voitiin olettaa, että huoltajalla oli ainakin jonkin verran tietoa siitä, mikä MiniVerso on sekä mihin ja miten sitä käytetään.

Toisesta pääkysymyksestä, *Mitä kautta huoltajat ovat saaneet tietoa MiniVersion kautta?*, johdimme kyselymme kolmannen ja neljännen kysymyksen, joita olivat:

3. Mitä kautta olet saanut tietoa MiniVerso-menetelmästä? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- En mistään.
- Lapseni varhaiskasvatusyksiköstä.
- Lapseltani.
- Jostain muualta, mistä?

4. Jos vastasit saaneesi tietoa lapsen varhaiskasvatusyksiköstä, niin missä seuraavissa tilanteissa olet tietoa saanut? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Lapsen vienti- tai hakutilanteissa.
- Vanhempainillassa.
- Lapsen vasu-keskustelussa.
- Sähköisesti Daisyn kautta.
- Päiväkodin ilmoitustaululta.

- Jokin muu, mikä?

Pilkoimme tämän pääkysymyksen kahdeksi eri verkkokyselyn kysymykseksi, jotta saimme kartoitettua tietoa siitä, olivatko huoltajat kuulleet MiniVersosta varhaiskasvatussyksiköstä vai jostain muualta sekä mitä kanavaa pitkin varhaiskasvatuksesta saatu tieto oli huoltajat tavoittanut. Sekä kolmanteen että neljänteen kysymykseen annettiin mahdollisuus vastata avoimesti, jotta huoltajien oli mahdollisuus vastata asioita, joita emme olleet strukturoiduissa vastausvaihtoehtoissamme ottaneet huomioon.

Tietoa alakysymyksiin, joilla haluttiin selvittää, mitä kautta huoltajat toivoisivat saavansa tietoa sekä onko huoltajilla hyviä tai huonoja kokemuksia MiniVersosta, saimme kysymyksillä kahdeksan, yhdeksän ja kymmenen. Kysymykset oli muotoiltu hyvin samanlaisiksi kuin miten ne alakysymyksissäkkin oli ilmaistu. Kyselymme kolme viimeistä kysymystä olivat:

8. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain hyvää lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?

- Ei.
- En osaa sanoa.
- Kyllä, mitä?

9. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain huonoa lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?

- Ei.
- En osaa sanoa.
- Kyllä, mitä?

10. Mitä kautta haluaisit jatkossa saada lisää tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä? Voit valita usemman vaihtoehdon.

- Lapsen vienti- ja hakutilanteissa.
- Vanhempainilloissa.
- Lapsen vasu-keskustelussa.
- Sähköisesti Daisyn kautta.
- Päiväkodin ilmoitustaululta.
- Jokin muu, mikä?

Kysymyksiin, joissa kysyttiin MiniVerson tuomista hyödyistä sekä haitoista oli yksinkertaisten strukturoitujen vastausvaihtoehtojen lisäksi annettu mahdollisuus kirjoittaa avoin vastaus, jotta saisimme tarkentavia lisätietoja, jos jollain vastaajalla olisi kokemuksia menetelmän tuomista hyödyistä tai haitoista. Kysymyksen numero kymmenen vastausvaihtoehdot oli tarkoituksella muotoiltu täysin samoiksi kuin kysymyksessä numero neljä. Teimme näin, jotta saimme tietoa siitä, oliko MiniVerson toteutuneissa tiedonsaantikanavissa ja huoltajien toivomissa tiedonsaantikeinoissa eroja tai yhtäläisyyksiä, eli olivatko huoltajat saaneet tietoa sitä kautta mitä he haluaisivatkin.

Muut kysymykset oli suunniteltu niin, että vaikka ne eivät tulleet suoraan pääkysymyksistä tai alakysymyksistä, koimme saavamme niillä tärkeää lisätietoa niihin asioihin, mitä työn tilaajamme halusi opinnäytteemme avulla saada selville. Muut kysymykset olivat:

2. Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä?

- En.
- Kyllä.

5. Onko MiniVerson käyttö varhaiskasvatuksessa näyttäytynyt teillä kotona?

- Ei.
- Kyllä.

6. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, miten se on teillä näyttäytynyt?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Lapsi on tuonut menetelmän elementtejä kotiin. (Esim. ristiriitatilanteisiin sisarusten kanssa)
- Olen alkanut itse hyödyntää menetelmän elementtejä. (Esim. ristiriitatilanteiden ratkomisessa.)
- Jollain muulla tavalla, miten?

Haasteena oli kyselyn lyhyenä pitäminen ja silti mahdollisimman kattavien tietojen saaminen. Kyselyn kysymykset pyrittiin muotoilemaan niin, että ne palvelivat opinnäytteessämme selvitettäviä kysymyksiä mahdollisimman kattavasti. Pyrimme muotoilemaan kysymykset mahdollisimman yksinkertaisiksi ja käyttämään sellaisia sanoja, jotka kaikki vastaajat ymmärtäisivät. Kyselyssä on käytetty lapsen varhaiskasvatuskeskustelusta lyhennettä vasu-keskustelu,

sillä se on yleisesti käytössä oleva lyhenne varhaiskasvatuksessa ja koimme lyhenteen olevan tunnistettavampi ilmaus huoltajien keskuudessa. Kysymysten muotoilua harkitsimme tarkkaan sen takia, että niiden muotoilussa mahdollisesti olevia virheitä ei enää kyselyn auettua päässyt muokkaamaan, mikä on määrällisen kyselytutkimuksen yksi haittapuolista (Kananen 2015, 202).

Kyselylomakkeemme muodostui kymmenestä strukturoidusta vaihtoehtokysymyksestä, eli kysymyksistä, joihin olimme valinneet valmiiksi vastausvaihtoehdot. Kysymysten yksi, kaksi, viisi, seitsemän, kahdeksan ja yhdeksän valmiit vastausvaihtoehdot muotoilimme niin, että vastausvaihtoehdot sulkivat pois toisensa, eli niissä ei ollut päällekkäisyyksiä. Kysymyksissä kolme, neljä, kuusi ja kymmenen taas pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon, ja ne eivät sulkeneet toisiaan pois. Kuuteen strukturoituun kysymykseen, joita olivat kysymykset kolme, neljä, kuusi, kahdeksan, yhdeksän ja kymmenen, oli annettu mahdollisuus lisätä avoin kommentti, mutta se ei ollut pakollista kyselyn loppuun suorittamiseksi. Halusimme antaa mahdollisuuden vastata kysymykseen sanallisesti, koska silloin esiin voisi nousta sellaisia asioita, joita emme olleet strukturoiduissa vastausvaihtoehdoissa ottaneet huomioon. (Kananen 2011, 32, 36; Vehkalahti 2019, 24–25.)

Liian pitkiin kyselyihin jaksetaan harvemmin vastata, sillä erilaiset sähköiset kyselyt ovat lisääntyneet paljon viime aikoina. Tämä on lisännyt vastausväsymystä ja sen myötä huonontuneita vastausprosentteja. (Kananen 2015, 202; Vehkalahti 2019, 48.) Pidimme kyselyn mahdollisimman selkeänä ja tiiviinä, jotta kyselyyn jaksaisi vastata mahdollisimman moni. Kyselyn ensimmäiset kysymykset pyrimme pitämään helppoina ja yksinkertaisina, jotta kynnys kyselyn aloittamiseen olisi pieni. Kyselyn saate muotoiltiin tiiviiksi, mutta riittävän informatiiviseksi ja siihen laitettiin selkeästi esille vastausaika sekä kyselyn vastaamiseen kuluva aika. Vaikka joissain kysymyksissä oli mahdollisuus laittaa avoin kommentti, pystyi kaikkiin kysymyksiin vastaamaan ilman, että avointa vastausta tarvitsi kirjoittaa. Tällä pyrittiin takaamaan se, että kaikki kyselyn aloittaneet jaksivat vastata loppuun asti. Saatteessa kerrottiin kyselyn anonymiudesta sekä kyselyn tulosten käsittelystä, joilla pyrittiin tuomaan esille kyselyn luotettavuutta. (Kananen 2011, 38; Kananen 2015, 217–219.)

Verkkokyselyiden haasteena voi olla oikean kohderyhmän tavoittaminen. Vastaushalukkuuden ja hyvän vastausprosentin saamisen kannalta on eduksi, jos kysely saadaan lähetettyä oikealle kohderyhmälle. (Kananen 2015, 218.) Kyselymme saate sekä linkki kyselyyn lähetettiin sähköisesti Daisyn kautta kaikille Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajille, jotka olivat tämän tutkimuksen kohderyhmä (Kananen 2011, 14). Tämän avulla kyselyyn saatiin vastauksia niiltä huoltajilta, joita aihe kosketti ja jotka mahdollisesti pitivät kyselyn aihetta tärkeänä, mikä voisi vaikuttaa positiivisesti vastaajamääriin (Kananen 2015, 218).

Kyselyn lähettämisen ajankohta päätettiin yhdessä opinnäytetyön tilaajan kanssa, jotta se palveli mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan eikä se mennyt päällekkäin muiden keväällä olevien kyselyjen kanssa. Tällä pyrittiin maksimoimaan vastaajien määrä. Kyselyä mainostettiin kasvotusten suoraan huoltajille Mikkelin varhaiskasvatuksen yksiköissä keväällä 2024 pidetyissä pedagogisissa iltapäivissä. Kyselyn saate ja QR-koodi kyselyyn oli nähtävillä varhaiskasvatusyksiköiden ovissa ja ilmoitustauluilla. Kysely toteutettiin suomeksi ja englanniksi. Ihannetilanteessa kysely olisi saatu toteutettua myös arabiaksi, ukrainaksi ja venäjäksi, jotka olivat opinnäytetyön tilaajan mukaan suomen ja englannin jälkeen yleisimmät huoltajien käyttämät kielet, mutta kustannussyistä se ei ollut mahdollista. Tutkimuksesta on tämän takia valitettavasti rajautunut ulkopuolelle niitä huoltajia, jotka eivät osanneet suomea eivätkä englantia.

7.2 Aineiston analysointi

Kyselystä kerätyllä aineistolla pyritään ratkaisemaan tutkimusongelma. Kvantitatiivisessa opinnäytetyössä on siksi kiinnitettävä huomiota analyysivaiheeseen kysymyksiä suunnitellessa, jotta kysymyksiä voidaan analysoida kyselyn päätyttyä aineistolle sopivalla analyysimenetelmällä. (Kananen 2015, 83, 286.) Huoltajat vastasivat Webropolissa tekemäämme kyselyyn verkossa, jolloin kyselyn vatsaukset tallentuivat automaattisesti Webropol-järjestelmään. Pystyimmekin analysoimaan kyselystä saadun aineiston suoraan Webropolin omalla raportointityökalulla, jonka avulla onnistui kerättyjen vastausten vertailu sekä suodattaminen. Webropolin avulla pystyimme yhdistämään suomenkielisen-

sekä englanninkielisen kyselyn vastaukset yhteen ja analysoimaan niitä kokonaisuutena. Tämä oli tärkeää, sillä emme halunneet erotella suomenkielisiä ja englanninkielisiä kyselyjä toisistaan vaan käsitellä niitä yhdenvertaisesti yhtenä kokonaisuutena.

Panostimme opinnäytteessämme aineistomme perusteelliseen esikäsittelyyn, joka toimii pohjana varsinaiselle analyysille. Aineiston analysoimisen aloitimme kyselytutkimuksen tietojen selailemisella sekä katselemisella. Näin saimme ensimmäisen yleiskuvan kyselymme tuloksista ja siitä, että kaikki vaikutti olevan kunnossa. Kyselyn vastauksiin tutustumalla saimme tarkastettua sen, että sieltä ei puuttunut tietoja tai ollut järjettömän oloisia arvoja missään kysymyksessä. (Vehkalahti 2019, 51–51.)

Koska kvantitatiivisessa opinnäytteessä ei ole tarkoitus tutkia yksittäisen vastaajan mielipidettä, vaan tiivistää kaikkien vastanneiden vastaukset tarkasteltavaan muotoon, oli seuraavaksi vuorossa aineiston tiivistäminen. Webropolissa saimme tiivistettyä vastaukset suoraan ja esitettyä ne kuvin suorina jakaumina. Tulosten taulukointi tuo aineiston tiedot esille yksityiskohtaisesti, eli näyttää kaikista vastausvaihtoehdoista saadut suhteelliset osuudet prosenttiosuuksina, jolloin niistä voidaan tehdä yksinkertaiset analyysit. (Kananen 2015, 287–289; Vehkalahti 2019, 71.)

Tuloksia analysoimme tilastollisella päättelyllä, eli tulosten yleistämisellä sekä kuvailevalla tutkimuksella. Tulokset esitämme tässä opinnäytetyössä yksilotteisilla frekvenssijakaumilla eli suorilla jakaumilla, sillä niiden avulla pystyimme yksinkertaisesti havainnollistamaan sekä tiivistämään tietoa. Suoralla jakaumalla voidaan näyttää toteen se, miten paljon mitäkin muuttujaa tai arvoa tutkimuksen tuloksissa on esiintynyt. (Kananen 2011, 74, 85.)

8 TUTKIMUSTULOKSET

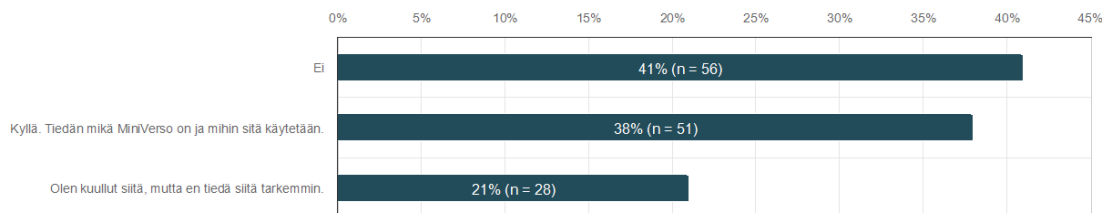
Opinnäytteestämme saadut tutkimustulokset esitämme kuvallisin pylvästaulukoin sekä auki kirjoitettuna. Tässä opinnäytteessä verkkokysely lähetettiin koko perusjoukolle, eli kaikille Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajille, joita oli noin 2 000 kappaletta. Vastauksia saimme 132

kappaletta suomenkieliseen kyselyyn ja neljä (4) kappaletta englanninkieliseen kyselyyn. Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 136 huoltajaa. Vastausprosentti oli noin 6,8 %. Työn tilaajan mukaan saamamme vastausmäärä oli hyvä verrattuna siihen, millaisia vastausmääriä muihin samalle perusjoukolle suunnattuihin verkkokyselyihin on saatu.

Kanasen (2011, 67) sekä Vilkan (2007, 17) mukaan tietylle maantieteelliselle alueelle rajattuun kyselyyn suositellaan havaintoyksiköiden, eli tässä tapauksessa huoltajien, vähimmäismääräksi 100 vastaajaa. Tämä kyselyssämme täyttyi, mutta vastausprosentti jäi silti valitettavan pieneksi. Näin jälkikäteen mietittynä olisimme voineet käyttää apunamme otantamenetelmää ja laittaa kyselyn rajatummalle sekä tarkemmin määritellymmälle perusjoukolle. Vaihtoehtoisesti olisimme voineet kerätä kyselyssä tietoa siitä, minkä varhaiskasvatussyksikön vanhemmat kyselyyn olivat vastanneet. Nyt emme voi olla varmoja siitä, onko kyselyyn tullut vastauksia tasaisesti Mikkelin eri varhaiskasvatussyksiköistä vai onko suurin osa vastauksista tullut vain muutaman eri yksikön huoltajilta. Saamamme otos jää Kanasen (2011, 65) kriteerien mukaan näytteen tasolle. Tuloksia voi hyödyntää tutkimusongelmamme esikartoituksessa, mutta niiden ei voida varmaksi sanoa olevan riittävän kattava otos perusjoukostamme.

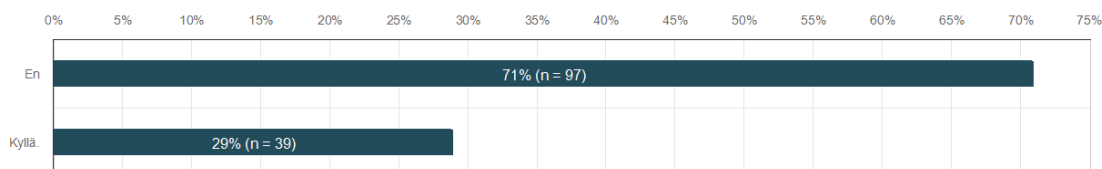
Vilka (2019, 43) tuo teoksessaan esille otantaan satunnaisesti valikoituneiden vastaajien merkityksen. Jos kaikilla perusjoukkoon kuuluvilla vastaajilla oli yhtäläinen todennäköisyys valikoitua vastaajaksi, voidaan otoksen katsoa edustavan perusjoukkoa. Kyselymme lähetettiin tasapuolisesti kaikilla Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajille, joten jokaisella heistä on ollut samanlainen mahdollisuus nähdä kysely ja vastata siihen. Kyselylomakkeen vastausten yhtenäisyyden sekä vastaajien satunnaisen otannan vuoksi koimme, että voimme vetää tuloksista yleistäviä johtopäätöksiä vähisestä vastaajamäärästä huolimatta

Seuraavissa kuvissa on esitetty kuhunkin kysymykseen saadut vastaukset pylväsdiagrammeihin sekä auki kirjoittamalla. Kuviiin on koottu yhteen vastaukset sekä suomenkielisestä että englanninkielisestä kyselystä, sillä emme nähneet tarvetta erotella vastauksia. Kaikkia vastauksia tarkastellaan yhdenvertaisesti yhtenä kokonaisuutena.

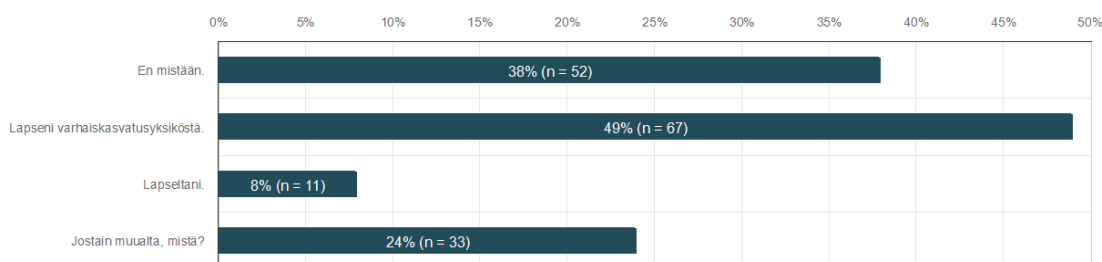
Kuva 1. Onko MiniVerso-menetelmä sinulle tuttu?

Kuvan 1 kysymykseen oli vastannut 135 huoltajaa. Lähes puolelle (41 %) vastaajista MiniVerso-menetelmä ei ollut entuudestaan tuttu. Lähes yhtä moni (38 %) vastasi olevansa tietoinen MiniVersosta sekä sen käyttämisestä. Joka viides (21 %) oli kuullut MiniVersosta, mutta ei tiennyt siitä sen tarkemmin.

Kuva 2. Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmästä?

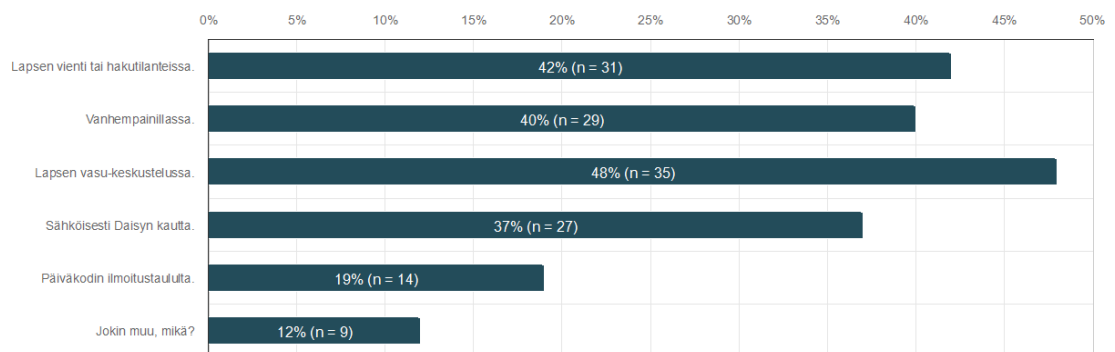
Kuvan 2 kysymykseen vastasivat kaikki 136 huoltajaa. Vain hieman alle kolmannes (29 %) vastasi saaneensa tarpeeksi tietoa MiniVersosta lapsensa varhaiskasvatusryhmästä. Loput (71 %) vastasivat ei kyseiseen kysymykseen.

Kuva 3. Mitä kautta olet saanut tietoa MiniVerso-menetelmästä?

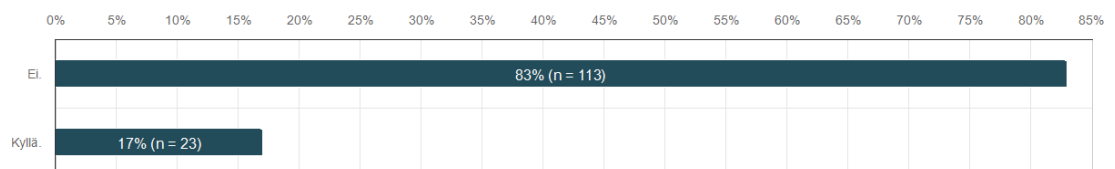
Kuvan 3 kysymykseen vastasivat kaikki 136 huoltajaa ja valittuja vastauksia oli yhteensä 163 kappaletta. Lähes puolet (49 %) vastasi saaneensa tietoa varhaiskasvatuksesta ja melkein joka kymmenes (8 %) vastasi saaneensa tietoa menetelmästä omalta lapseltaan. 38 % vastaajista ei ollut saanut tietoa MiniVersosta mitään kautta. Vajaa neljännes (24 %) taas vastasi saaneensa tietoa jostain muualta.

Kaikki 33 vastaajaa, jotka olivat saaneet tietoa jostain muualta, olivat kirjoittaneet tarkentavia tietoja avoimeen kenttään. Näistä vastauksista kävi ilmi, että moni oli saanut tietoa menetelmästä tämän kyselyn myötä (6 %, n = 8). Tietoa oli saatu myös työn (4 %, n = 7), opintojen (3 %, n = 5), itse käydyn MiniVerso koulutuksen (2 %, n = 3), tuttavien (2 %, n = 3) ja vanhempien sisarusten koulujen (2 %, n = 3) kautta. Avoin varhaiskasvatus (1,5 %, n = 2) sekä Daisy (1,5 %, n = 2) oli nimetty parin huoltajan tiedonsaannin kanavaksi.

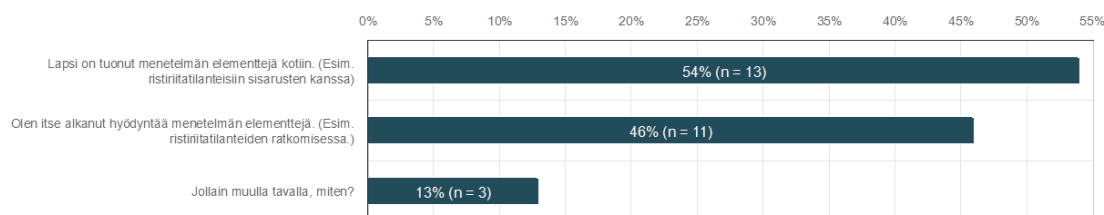
Kuva 4. Jos vastasit saaneesi tietoa lapsen varhaiskasvatusyksiköstä, missä seuraavissa tilanteissa olet tietoa saanut?

Kuvan 4 kysymykseen vastasi 73 huoltajaa ja valittuja vastauksia oli yhteensä 145 kappaletta. Lähes puolet (48 %) vastasi saaneensa tietoa lapsensa vasu-keskusteluissa. Lähes saman verran tietoa oli saatu lapsen vienti- ja hakutilanteissa (42 %), vanhempainilloissa (40 %) sekä Daisyn kautta (37 %). Päiväkodin ilmoitustaululta tietoa oli saanut alle viides (19 %) vastanneista. Vastaaajista 12 % sai tietoa muuta kautta ja kaikki tähän vaihtoehtoon vastanneista kirjoittivat saaneensa tietoa tämän kyselyn kautta.

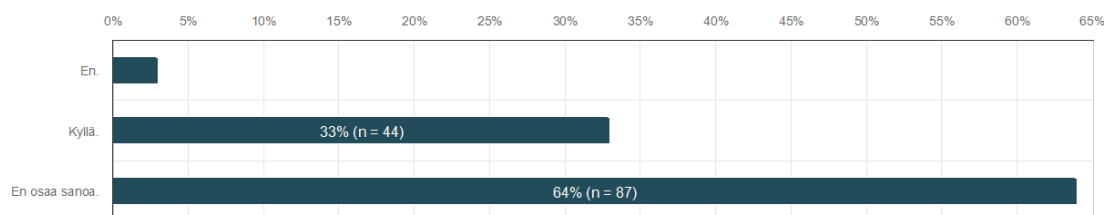
Kuva 5. Onko MiniVersion käyttö varhaiskasvatuksessa näyttäytynyt teillä kotona?

Kuvan 5 kysymykseen vastasivat kaikki 136 huoltajaa. Lähes kaikki (83 %) vastasivat, ettei Miniversion käyttö ole näkynyt heillä kotona lainkaan. Loput (17 %) vastasivat kysymykseen kyllä.

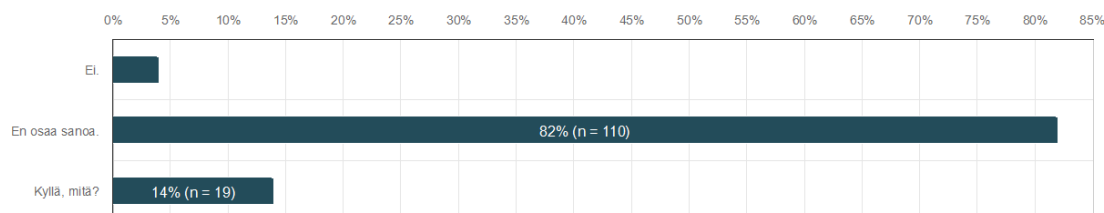
Kuva 6. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, miten se on teillä näyttäytynyt?

Kuvan 6 kysymykseen vastasi 24 huoltajaa ja valittuja vastauksia oli yhteensä 27 kappaletta. Hieman yli puolet (54 %) vastasi lapsensa tuoneen MiniVersion elementtejä kotiin. Lähes puolet vastasi alkaneensa hyödyntää menetelmän elementtejä itse. Muutama (13 %) oli vastannut MiniVersion käytön varhaiskasvatuksessa näyttäytyneen heillä jollain muulla tavalla. Avoimista vastauksista selvisi, että lapset ovat puhuneet menetelmästä kotona sekä osanneet ratkaista ristiriitatilanteita paremmin.

Kuva 7. Koetko MiniVerso-menetelmän hyödylliseksi?

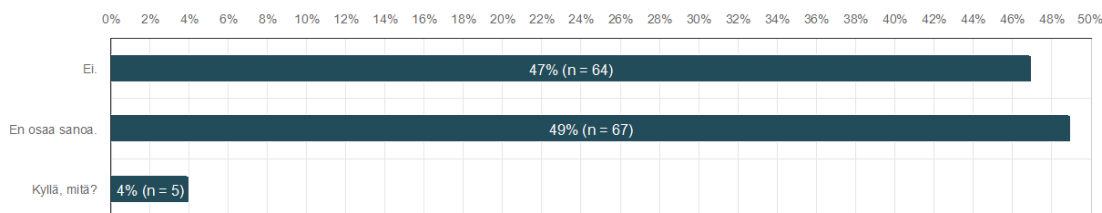
Kuvan 7 kysymykseen vastasi 135 huoltajaa. Kolmannes (33 %) vastasi kokevansa MiniVersion hyödylliseksi ja vain muutama (3 %) vastasi kysymykseen ei. Reilusti yli puolet (64 %) ei osannut sanoa kokiko MiniVersion hyödylliseksi vai ei.

Kuva 8. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain hyvää lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?

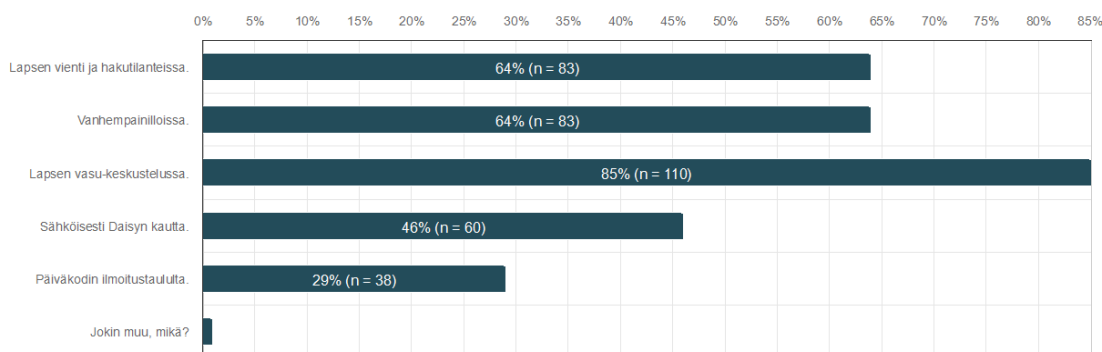
Kuvan 8 kysymykseen vastasi 135 huoltajaa. Melkein kaikki (82 %) vastasivat etteivät osaa sanoa. Vain muutama (4 %) vastasi ei. Loput (14 %) vastasivat MiniVersion tuoneen jotain hyvää heidän kotiinsa tai lapsensa varhaiskasvatukseen. Kaikissa avoimissa vastauksissa (10 %, n = 14) mainittiin ristiriitojen

ratkaisutaidot ja niiden paraneminen jollain tavalla. Keskustelu- sekä vuorovai-
kutustaitojen paraneminen mainittiin useasti (4 %, n = 5). Menetelmän tuoma
selkeys ristiriitatilanteiden käsittelyyn mainittiin muutaman kerran (2 %, n = 3).

Kuva 9. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain huonoa lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?

Kuvan 9 kysymykseen vastasivat kaikki 136 huoltajaa. Vastaukset jakoutuivat lähes tasan vastausvaihtoehtojen *Ei* (47 %) sekä *En osaa sanoa* (49 %) välillä. Vain muutama (4 %) oli vastannut MiniVersion tuoneen jotain huonoa heille kotiin tai varhaiskasvatukseen. Avoimissa vastauksissa tuli esiin, että pari vastaajaa (1 %, n = 2) oli kokenut, että MiniVersion käyttöönoton myötä ristiriitatilanteista ei tiedotettu huoltajia niin hyvin kuin he olisivat toivoneet, koska asia oli jo soviteltu päiväkodin henkilökunnan toimesta. Eräs vastaaja (0,7 %, n = 1) vastasi lapsensa kokeneen hämmennystä, kun häneen kohdistunut kiusaustapaus oli soviteltu ja kiusatulle lapselle oli jäänyt mielikuva siitä, että hän itse oli tehnyt jotain väärää. MiniVersion käytön selittäminen oli jäänyt yhden (0,7 %, n = 1) vastaajan mielestä puutteelliseksi ja tämä oli aiheuttanut hämmennystä lapsen hakutilanteessa.

Kuva 10. Mitä kautta haluaisit jatkossa saada lisää tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä?

Kuvan 10 kysymykseen vastasi kaiken kaikkiaan 130 huoltajaa ja valittuja vastauksia oli kokonaisuudessaan 375 kappaletta. Lähes kaikki (85 %) vastasivat haluavansa saada tietoa MiniVersosta lapsensa vasu-keskustelun yhtey-

dessä. Vastausvaihtoehdot *lapsen vienti- ja hakutilanteissa* sekä *vanhempain-illoissa* olivat saaneet saman verran vastauksia (64 %). Hieman alle puolet (46 %) halusi tietoa sähköisen kanavan, eli Daisyn kautta ja kolmannes (29 %) lukisi tiedotteita mieluusti ilmoitustaululta. Yksi vastaajista (0,8 %) oli vastannut *jokin muu* ja ilmaissut halunsa nähdä käytännössä, miten menetelmää lapsensa ryhmässä käytetään.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsittelemme kyselytutkimuksen aineiston pohjalta saatuja johtopäätöksiä liittyen tutkimuskysymyksiimme. Johtopäätöksiin liittyy aina epävarmuutta sekä riskejä. Kyselyn vähäisen vastaajamäärän lisäksi huomioon tulee ottaa mittaukseen liittyvät epävarmuudet kuten mahdollisesti epäonnistunut tai puutteellinen operationalisointi sekä kysymysten väärin ymmärtämisen mahdollisuus. Saamamme tulokset eivät ilmaise tarkkaa totuutta vaan todennäköisyyttä. (Vehkalahti 2019, 90.)

Opinnäytteemme tavoitteena oli saada vastauksia siihen, ovatko Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat tietoisia MiniVerso-menetelmästä ja sen tarkoituksesta sekä mitä kautta he ovat tietoa kyseisestä menetelmästä saaneet. Halusimme kerätä tietoa mahdollisista hyödyistä ja haitoista mitä huoltajat ovat kokeneet MiniVersion tuoneen mukanaan. Lisäksi huoltajille mieluisimman tiedotustavan selvittäminen oli asia mihin halusimme saada opinnäytteellämme vastauksia.

Pääkysymykseemme, *Ovatko huoltajat tietoisia MiniVerso-menetelmästä sekä sen tarkoituksesta?*, saimme tietoa kyselymme vastauksista. Saamamme tulokset viittaavat siihen, että vaikka MiniVerso on ollut Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussyksiköissä käytössä jo jonkin aikaa, se ei kuitenkaan ole tullut tutuksi kaikille huoltajille toivotussa määrin. Kaikista kyselyyn vastanneista yli 40 % (n = 56) ei ollut koskaan kuullutkaan kyseisestä menetelmästä ja hieman yli 20 % (n = 28) oli kuullut siitä, mutta ei tiennyt siitä tarkemmin (Kuva 1, s. 29). Vastaukset olivat samassa linjassa kysymyksessä, missä tiedusteltiin huoltajien kokemuksia MiniVersion hyödyllisyydestä. Lähes 65 % (n = 87) oli vastannut, ettei osaa sanoa, onko MiniVerso-menetelmä heidän mielestään hyödylli-

nen. (Kuva 7, s. 32.) Tähän kysymykseen saatujen vastausten perusteella voidaan vetää johtopäätös, että huoltajien tietämys ei ole ollut tarvittavalla tasolla, jotta he olisivat voineet ottaa kantaa MiniVersion hyödyllisyyttä käsittelevään kysymykseen. Näyttääkin siltä, että reilusti yli puolella kyselyyn vastanneista huoltajista oli riittämätön tietämys MiniVersosta ja sen käytöstä lapsensa varhaiskasvatustilanteissa.

Toiseen pääkysymyksemme, *Mitä kautta huoltajat ovat saaneet tietoa Miniversosta?*, keräsimme tietoa kahdella eri kysymyksellä joihin molempiin oli mahdollista vastata avoimesti valmiiksi annettujen vastausvaihtoehtojen lisäksi. Vastauksista kävi ilmi, että lähes 40 % (n = 52) ei ollut saanut tietoa MiniVersosta mitään kautta. Hieman alle puolet (n = 67) oli saanut tietoa lapsensa varhaiskasvatustilanteista. Eniten tietoa huoltajien vastausten perusteella oli saatu lapsen varhaiskasvatustilanteissa, jonka osuus oli melkein puolet (n = 35). Lapsen vienti- ja hakutilanteissa, vanhempainilloissa ja sähköisesti eDaisyn kautta oli kaikista saatu tietoa lähes saman verran, näihin kolmeen vaihtoehtoon oli vastannut 40 % huoltajista. Varhaiskasvatustilanteista oli tietoa saanut vain vajaa 20 % (n = 14). (Kuva 3, s. 30.) Kyselystä selvisi, että yli 70 % (n = 97) koki, että ei ollut saanut tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsensa varhaiskasvatustilanteista (Kuva 2, s. 30). Voidaan olettaa, että tietoa ei ole jaettu huoltajille tarpeeksi ja/tai sitä ei ole annettu tarpeeksi ymmärrettävästi.

Alakysymyksiin saimme tietoa kysymyksistä, jotka käsitelivät huoltajien mahdollisia hyviä -ja huonoja kokemuksia MiniVerso-menetelmästä sekä heidän toivomaansa tiedotustapaa. Yli 80 % (n = 110) huoltajista oli vastannut, että ei osaa sanoa onko MiniVerso tuonut jotain hyvää lapsensa varhaiskasvatukseen tai heille kotiin (Kuva 8, s. 32). Tämä vahvistaa tuloksia siitä, että MiniVersion tarkoitus ja käyttö varhaiskasvatuksessa eivät ole tulleet tarpeeksi tutuiksi huoltajille. MiniVerso oli tuonut hyvää 19 huoltajan mukaan, mikä avointen vastausten perusteella oli näyttäytynyt positiivisesti ristiriitatilanteissa ja niiden ratkaisemisessa. Huoltajat kokivat lastensa vuorovaikutus-, tunne- sekä ongelmanratkaisutaitojen kehittyneen. Menetelmän tuoma selkeä malli ristiriitatilanteiden selvittämiseen koettiin hyvänä asiana. (Kuva 8, s. 32.) Vain vajaa 4 % (n = 5) huoltajista vastasi MiniVersion tuoneen jotain huonoa lapsensa varhaiskasvatukseen tai heille kotiin. Kaikissa avoimissa vastauksissa

toistui menetelmästä tai sen käytöstä tiedottamisen puutteet. Huoltajat olivat kokeneet, että menetelmän käyttöä ei ollut selitetty heille tarpeeksi selkeästi. Osa koki, että MiniVersion käyttöönoton jälkeen ristiriitatilanteet eivät tulleet enää niin hyvin huoltajien tietoon, kun ne oli jo soviteltu menetelmän avulla. (Kuva 9, s.32.) Voidaan päätellä, että tiedotusta Miniverso -menetelmästä tulisi lisätä ja sen käyttötapoja varhaiskasvatusyksiköissä olisi selitettävä selkeämmin huoltajille. Menetelmän käytön mukana tuomia hyötyjä voisi avata huoltajille paremmin, jotta huoltajat pystyisivät tunnistamaan niitä itsekkin.

Kun tiedusteltiin, mitä kautta huoltajat haluaisivat saada tietoa Miniversosta sekä sen käytöstä lapsensa varhaiskasvatusyksikössä, lähes kaikki (84,6 %, n = 110) huoltajat olivat vastanneet haluavansa tietoa lapsensa varhaiskasvatuskeskusteluissa. Lapsen vienti- ja hakutilanteissa sekä vanhempainilloissa oli toiseksi eniten vastauksia, molemmissa melkein 64 % (n = 83). Sähköistä yhteydenottoa eDaisyn kautta toivoi vajaa puolet (n = 60) ja ilmoitustauluilta tietoa haluaisi saada kolmasosa huoltajista (n = 38). Eräs huoltaja oli ilmaissut halunsa nähdä paikan päällä miten MiniVerso-menetelmän käyttöä lapsensa varhaiskasvatusryhmässä toteutetaan. (Kuva 10, s. 33.) Tämä kysymys oli kyselymme viimeinen ja siihen oli jättänyt vastaamatta kuusi huoltajaa. Vastausvaihtoehtoa niille huoltajille, jotka eivät mahdollisesti haluaisi tietoa MiniVersosta ollenkaan, ei ollut tähän kysymykseen laitettu. Näin jälkikäteen mietittynä se olisi kannattanut laittaa, koska nyt emme voi olla varmoja, ovatko nämä kuusi huoltajaa sellaisia, jotka eivät haluaisi tietoa ollenkaan, vai jättivätkö he muuten vain vastaamatta viimeiseen kysymykseen. Muiden vastauksen perusteella voidaan päätellä, että huoltajat haluavat tietoa MiniVersosta ja oman lapsen varhaiskasvatuskeskustelu olisi heidän eniten toivoma tiedotustapa. Huoltajien tuodessa ja hakiessa lastaan sekä vanhempainillat ovat kyselyn tulosten perusteella huoltajille toiseksi eniten toivottuja vaihtoehtoja MiniVersosta kertomiseen.

Kyselyn kaikkien kysymysten vastaukset ovat saman suuntaisia, joten johtopäätöksenä voidaan pitää, että suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista huoltajista ei ollut tietoa Miniversosta ollenkaan tai tieto oli puutteellista. Suurin osa huoltajista koki, että he eivät olleet saaneet lapsensa varhaiskasvatusyksiköstä tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja puutteellisen tiedotuksen takia oli aiheutunut väärinymmärryksiä menetelmän käytöstä sekä merkityksestä. Tulokset

ovat linjassa opinnäytteemme tilaajan Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen kentältä saamien tietojen kanssa, joten voidaan olettaa huolen huoltajien puutteellisesta tiedottamisesta MiniVersosta olevan aiheellinen. Kyselyn perusteella huoltajat olisivat halukkaita saamaan tietoa MiniVersosta. Huoltajat toivoivat tiedotusta varsinkin lapsensa varhaiskasvatuskeskusteluissa ja lisäksi vanhempainilloissa sekä heidän viedessä ja hakiessa lapsiaan. Tietoa on tulosten perusteella kyllä annettu juuri näiden toivottujen keinojen avulla, mutta tieto on huoltajien vastausten mukaan ollut riittämätöntä tai liian epäselvää. Niiden huoltajien, keillä oli kokemusta MiniVersion käytöstä, palaute menetelmästä oli positiivista ja vain sen tiedottamisen puutteellisuus sai osakseen kritiikkiä.

Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että melkein 10 vastaajaa oli kertonut saaneensa tietoa MiniVersosta tämän kyselyn myötä. Voidaan olettaa, että opinnäytteemme on kyselyn sekä sen saatteen myötä lisännyt huoltajien tietoisuutta MiniVersosta. Saamiemme tulosten lisäksi painoarvoa on opinnäytteemme tuomalla MiniVerso tietoisuuden lisääntymisellä, mitä kyselystä saatujen tulosten perusteella tulisi jatkossa kohentaa.

10 POHDINTA

Opinnäytetyössä kuvattujen tutkimusten valossa päättelimme vanhempien osallisuuden ja kasvatuskumppanuuden olevan asia, jota pidetään arvossa ja johon varhaiskasvatuksessa kyllä pyritään parhaansa mukaan. Käsitteiden käytäntöön tuominen voi olla hankalaa, jos sen toteuttamiseen ei ole annettu riittävän selkeitä käytännön keinoja. Olisikin mielenkiintoista tietää, miten varhaiskasvatuksen henkilökunta kokee saaneensa ohjausta MiniVersosta huoltajille tiedottamiseen. Kyselymme perusteella huoltajat kokevat, etteivät ole saaneet tarpeeksi tietoa MiniVersosta, jolloin voidaan olettaa tiedotuksen olleen puutteellista.

Varhaiskasvatustyön hektisyys sekä vanhempien kiireisyys ja haasteet heidän aidossa tavoittamisessaan hankaloittavat tilannetta. Vaikka lähetettäisiin kymmeniä kyselyjä ja tiedotteita kaikille varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille ei niillä ole mitään todellista arvoa, jos vanhemmat eivät syystä tai

toisesta perehdy niihin. Perheiden monimuotoistuminen ja sen myötä varhaiskasvattajien työmäärän lisääntyminen tulisi ottaa huomioon, jotta vanhempien osallisuutta tukeva kasvatuskumppanuus voitaisiin taata kaikille perheille tasapuolisesti. Onko huoltajien puutteelliseen tiedottamiseen vaikuttanut varhaiskasvattajien riittämätön kouluttaminen MiniVersotoiminnan tiedottamisesta huoltajille, varhaiskasvatuksen kiireinen arki vai kenties molemmat?

Mielestämme kasvatuskumppanuuden aito toteutuminen varhaiskasvatuksen kentällä vaatisi kulttuuristen rakenteiden muutosta entistä joustavampaan suuntaan, jotta vanhempien osallisuudelle olisi enemmän tilaa. Asenteiden ja arvojen tulisi muuttua avoimempaan suuntaan, jotta huoltajien osallistuminen nähtäisiin voimavarana, eikä uhkana tai arvosteluna ammattilaisia kohtaan. Palautteen, kuulumisten ja varhaiskasvatuksessa käytössä olevien menetelmien tiedottamisessa tulisi ottaa huomioon vanhempien yksilölliset toiveet. Onko toiveissa kasvotusten käyty keskustelu vai kenties sähköisen kanavan kautta annettu raportti lapsen päivän kulusta? Vastuu vanhempien osallisuudesta ei kuitenkaan ole pelkästään varhaiskasvattajilla, vaan vanhemmilla itsellään. Varhaiskasvatuksen ilmapiiri ja toimintakulttuuri tulisikin olla osallisuuden kannustavaa ja innostavaa, jotta saataisi herätettyä vanhempien halu olla mukana varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja kehittämisessä. Osallistumisen tulisi olla mahdollisimman matalakynnyksistä, jotta sitä ei koettaisi ylimääräisenä rasitteena hektisessä arjessa.

Restoratiivisen sovittelun moninaiset hyödyt on tutkimustuloksien vahvistettu, mutta sen toteuttaminen törmää samankaltaisiin ongelmiin kuin kasvatuskumppanuuden ja vanhempien osallisuuden varmistaminen. Työntekijöiden ajan puute, toimintakulttuurin jäykkyys sekä kriittisyys menetelmää kohtaan johtajien, työkavereiden ja huoltajien suunnalta tuo haasteita restoratiivisuuden kaiken potentiaalin hyödyntämiseen. Restoratiivisten käytänteiden käyttöönotto vaatii monesti pitkäjänteisyyttä, mutta sen mukanaan tuomien hyötyjen tulisi kannustaa muuttamaan toimintamalleja sovittelevampaan suuntaa.

Jokaiselle lapselle tulee taata kasvuympäristö, jossa on turvallista olla. Sen lisäksi on opetettava tunne- ja vuorovaikutustaitoja, kavereiden kanssa toimimista sekä jokaisen erityisyyden hyväksymistä. Lapsen on päästävä olemaan osallinen elämänsä eri osa-alueilla. Varhaiskasvatuksen rooli näiden asioiden

opettajana sekä mahdollistajana on suuri, mutta kodin merkitystä lapsien tärkeimpänä kasvuympäristönä ei saa kuitenkaan unohtaa. (Etelä-Savon lasten... 2022, 17–18.) Restoratiivinen sovittelumenetelmä MiniVerso mahdollistaa sekä opettaa näitä edellä mainittuja asioita, ja sen takia tietoisuuden lisääminen menetelmän käytöstä ja tarkoituksesta olisi hyvä jalkautua huoltajien tietoisuuteen.

Kyselymme perusteella huoltajat ovat halukkaita kuulemaan MiniVersosta lisää ja huoltajat, joilla siitä oli tietoa, pitivät menetelmää tärkeänä. Olisikin löydettävä keinoja, joilla MiniVersoa sekä sen käyttöä ja tarkoitusta saataisiin tuotua paremmin huoltajien tietoisuuteen. Tässä voisi hyödyntää VERSO-ohjelman tarjoamia huoltajille suunnattuja HuVe-infoja, joissa jaetaan tietoa MiniVersosta ja annetaan huoltajille keinoja hyödyntää sovittelua kotona (Suomen Sovittelufoorumi ry 2023, 19).

10.1 Opinnäytteen luotettavuuden varmistaminen

Kaikissa korkeakoulutasoisissa opinnäytetöissä tulee olla tehtynä luotettavuustarkastelu. Jotta pystyimme varmistamaan opinnäytetyömme luotettavuuden, tuli meidän varmistua tutkimusaineistojen laadusta. Arvioimme kaikki käyttämämme lähteet ja aineistot lähdekriittisesti ennen niiden käyttämistä opinnäytteessämme. Lähteiden laatua arvioidessamme mietimme, kuka lähteen tiedon oli tuottanut, julkaissut sekä mitä tarkoitusta varten se oli tuotettu. Lähteen julkaisuajankohta oli arvioinnin kohteena, jotta varmistuimme siitä, että käyttämiemme aineistojen tieto ei ollut vanhentunutta. Panostimme käytössä olleiden menetelmien sekä analyysivaiheen tarkkaan dokumentaatioon ja tutkimuksessa tehtyjen ratkaisujen perusteluun. Dokumentaation tuli olla niin laaja, yksityiskohtainen ja tarkka, että keräämämme aineistoa läpikäymällä muutkin saisivat saman lopputuloksen. Päättelypolku ei saanut sisältää ristiriitoja. (Kananen 2019, 30, 35; Vilkkä 2007, 34) Tarkoituksena oli, että tutkimuksella saatiin tuloksia, jotka olivat mahdollisimman luotettavia sekä totuudenmukaisia. Tutkimuksessa oli mitattava ja tutkittava tutkimusongelmaan oikein sopivia asioita, tätä kutsutaan validiteetiksi. Tutkimuksesta saatujen tulosten oli oltava pysyviä, jota kutsutaan reliabiliteetiksi. (Kananen 2011, 118.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kysymyksillä kerätään tutkimukseen tarvittavaa tietoa ja opinnäytteemme luotettavuus sekä laatu riippuivat paljon siitä, millaisia kysymyksiä kohderyhmältämme kysyimme. Käytimme aikaa operationalisointiin, sillä tutkimustulosten luotettavuus ja pätevyys riippuu paljon siitä, miten kyselytutkimuksen kysymykset sekä vastausvaihtoehdot on suunniteltu (Vilkkä 2007, 44). Kiinnitimme huomiota kysymysten sanavalintoihin, jotta ne olisivat mahdollisimman ymmärrettäviä ja jokainen vastaaja käsittäisi kysymykset mahdollisimman samalla tavalla. (Kananen 2011, 30.) Kananen tuo teoksessaan (2011, 30) esille sen, että kohderyhmältä ei tulisi kysyä kysymyksiä aiheesta, joista heillä ei ole tietoa. Meidän kyselyssämme tämä ei täyttnyt, mutta koska tarkoitus oli selvittää MiniVerso-menetelmän tunnettavuutta huoltajien keskuudessa, saimme todella tärkeää informaatiota niiltäkin vastaajilta, jotka eivät olleet koskaan kyseisestä menetelmästä kuulleet eikä se ollut heille entuudestaan tuttu.

Tulosten luotettavuutta pyrittiin varmistamaan sillä, että kyselyyn vastasi vain Mikkelin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat, sillä jos kyselyyn olisi vastannut muita, olisivat tulokset vääristyneet (Kananen 2015, 200). Kohdejoukon soveltuvuus varmistettiin lähettämällä kysely Mikkelissä käytetyn eDai-syn kautta, jolloin se tuli vastattavaksi vain Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajille. Varhaiskasvatusyksiköiden ovissa ja ilmoitustauluilla olevat kyselyn saatteet ja kyselyyn johtavat QR-koodit näkyivät kaikille varhaiskasvatusyksikön tiloissa kulkeville henkilöille, joten kyselyyn olisi voinut vastata kohderyhmään kuulumattomia henkilöitä. Saatteessa tuli ilmi, että kysely on suunnattu vain lasten huoltajille, joten oletus on, että kyselyyn ei ole vastannut kohderyhmään kuulumattomia henkilöitä.

Testasimme kyselyä etukäteen muutamalla kohderyhmään sopivalla henkilöllä, jotta varmistuimme siitä, että siellä ei ollut kirjoitusvirheitä ja kysymykset olivat ymmärrettäviä ja tarpeeksi tarkkoja sekä kysymysvaihtoehdot tarpeeksi selkeitä ja kattavia (Kananen 2015, 204). Etukäteen testaaminen oli kannattavaa, sillä sen jälkeen muotoilimme kysymyksiä tarkemmiksi ja yksinkertaisemmiksi sanamuodoiltaan, jotta ne olisivat mahdollisimman helppoja ymmärtää. Muokkasimme joitain vastausvaihtoehtoja, jotta niihin oli mahdollista vastata kirjoittamalla avoimeen kenttään. Lisäksi hyväksyimme kyselyn opinnäytetyön tilaajallamme, jotta saimme varmuuden sen sopivuudesta hänen tarpeisiinsa.

Tutkimuseettiset kysymykset

Opinnäytetyön eettisyyttä ajatellen oli tärkeää, että tuotoksessamme ei ollut sorruttu tieteelliseen varastamiseen, eli emme plagioineet toisten töitä. Kirjasimme käyttämämme lähteet tarkasti lähdeluetteloon sekä tekstiviitteisiin, jotta voitiin varmistua siitä, että teksti on meidän tuottamaamme, eikä suoraan toisilta lainattua. Meidän tuli opinnäytetyössämme varmistaa se, että kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat tietoisia siitä, mitä tutkimme ja miten heidän vastauksiaan käsittelemme. Tämän pyrimme varmistamaan kyselyn saatteen avulla. Tutkimukseen osallistumisen tuli olla vapaaehtoista ja aineiston käsittelyn ehdottoman luottamuksellista. Meidän tuli huolehtia siitä, että tutkittavilla, eli tässä tapauksessa huoltajilla, on meidän yhteystietomme. Mukaan oli hyvä liittää ohjaavan opettajan yhteystiedot, sillä se nosti tutkimuksemme luotettavuutta. Tutkimusaineisto tuli hävittää asianmukaisesti ja niistä selvinnyttä tietoa tuli käsitellä niin, että yksittäisiä henkilöitä ei voitu tunnistaa. (Hakala 2022, 117–118.)

Opinnäytetyömme edellytti, että teimme työelämäkumppanimme, eli Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa opinnäytesopimuksen. Meidän tuli täyttää tutkimuslupalomake. Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus velvoitti meitä täyttämään vaitiolositoumuksen.

10.2 Jatkotutkimusaiheet

Opinnäytteessämme oikean kohderyhmän tavoittaminen oli helppoa, koska kysely saatiin lähetettyä Mikkelin kaupungissa käytössä olevan eDaisyn kautta vain kohderyhmään kuuluville huoltajille. Kyselyssämme emme kuitenkaan keränneet tietoa siitä, minkä Mikkelin kaupungin varhaiskasvatusyksikön lasten huoltajat kyselyyn vastasivat. Emme tiedä, tuliko vastauksia tasaisesti kaikista varhaiskasvatusyksiköistä vai ei. Jatkotutkimusta ajatellen voisi olla tärkeä tutkia, onko eri varhaiskasvatusyksiköiden välillä eroja sen suhteen, miten hyvin huoltajat kokevat saaneensa tietoa MiniVersosta. Voisi olla hyödyllistä tutkia sitä, millä keinoin varhaiskasvatuksen työntekijät ovat yksiköissään jakaneet huoltajille tietoa MiniVersosta sekä sen käytöstä. Näin voitaisiin löytää hyviä

käytäntöjä MiniVersosta tiedottamiseen niistä yksiköistä, joissa huoltajien tietoisuus menetelmästä on hyvä, ja kierrättää niitä muihin yksiköihin.

Kustannussyistä meillä ei ollut mahdollisuutta toteuttaa kyselyä kuin suomeksi ja englanniksi. Mahdollisia jatkotutkimuksia suunnitellessa ja toteuttaessa olisikin tärkeää huomioida ne huoltajat, jotka eivät osaa kumpaakaan näistä kielistä. Näin tutkimuksen ulkopuolelle ei rajautuisi huoltajia kielitaidon perusteella ja tulokset olisivat luotettavampia.

Vastausprosentti jäi harmillisen pieneksi, vaikka oikea kohderyhmä olikin eDaisyn kautta helppo tavoittaa. Kyselystä ennakkoon ilmoittamisen on katsottu vaikuttavan positiivisesti vastausprosenttiin sekä vastaushalukkuuteen (Kananen 2015, 218). Varhaiskasvatuksessa tavoitetaan ainakin toinen lasten huoltajista päivittäin lapsen vienti- ja hakutilanteissa ja jatkotutkimuksia tehdessä voisi olla hyödyksi ilmoittaa tulevasta kyselystä huoltajille sekä kehottaa jokaista huoltajaa henkilökohtaisesti vastaamaan kyselyyn. Tulevasta kyselystä voisi tiedottaa huoltajia ja esimerkiksi sitä seuraavalla viikolla tarjota heille mahdollisuus vastata kyselyyn lastaan hakiessa tai tuodessa hoitoon. Tämä vaatii tietysti sitoutumista varhaiskasvatuksen henkilöstöltä, mutta näin voitaisiin mahdollisesti saada vastausprosenttia kasvatettua.

Mielestämme jatkoa ajatellen olisi hyvä selvittää varhaiskasvatuksen työntekijöiltä kokevatko he saaneensa tarpeeksi ohjausta MiniVersosta tiedottamiseen? Vaikka VERSO-ohjelman sivuilla on valmista materiaalia saatavilla huoltajien tiedottamiseen, voi varhaiskasvatuksen kiireinen arki ja rajalliset resurssit olla esteenä valmiinkaan materiaalin läpikäymiseen ja sitä kautta hyödyntämiseen. Kehitettävää voisi siis löytyä varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttamisessa. Vaikka MiniVerso-menetelmä ja sen käyttö olisikin varhaiskasvattajilla hyvin hallussa, voi tietämys huoltajille tiedottamisessa olla puutteellinen ja tätä näkökulmaa voisi jatkossa tutkia. Näin voitaisiin pystyä parantamaan varhaiskasvattajien osaamista myös huoltajien tiedottamisessa.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2010a. Striving at partnership: parent-partitioner realtionships in Finnish early educators' talk. *European Early Childhood Education Research Journal* 18, 149–161. Verkkolehti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/233471812_Striving_at_partnership_parent-partitioner_relationships_in_Finnish_early_educators'_talk [viitattu 1.6.2024].

Alasuutari, M. 2010b. Suunniteltu lapsuus: Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Andrews, J. 2022. Influence of Restorative Practice on the Middle-School Classroom, As Reported by Teachers: A Qualitive Case Study. Abilene Christian University. School of Educational Leadership. Väitöskirja. ACU Electronic Theses and Dissertations. Paper 525PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://digitalcommons.acu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1546&context=etd> [viitattu 10.5.2024].

Avery, J. 2023. Elementary School Administrators' Perceptions of Restorative Justice Regarding Student Discipline in One Rural Division in Virginia. Doctor of Education in Educational Leadership and Policy Studies. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/116536/Avery_J_T_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 1.1.2024].

Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja toimintaohjelma vuosille 2022–2023. 2022. Kaupunginvaltuusto 24.4.2022 Liite 1 § 53. Saatavissa: <https://mikkeli.cloudnc.fi/download/noname/%7Bb49be52f-bdab-4244-b46f-672f29342a13%7D/90326> [viitattu 9.1.2024].

Fronius, T., Persson, H., Guckenburger, S., Hurley, N. & Petrosino, A. 2016. Restorative Justice in U.S. Schools: A Research Review. WestEd Justice & Prevention Research Center. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED596786.pdf> [viitattu 28.1.2024].

Gellin, M. 2019. Restoratiivinen lähestymistapa ja sovittelu peruskoulukontekstissa: Kohti eheyttävän kohtaamisen toimintakulttuuria. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Saatavissa: <https://lada.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63950/Gellin.Maija.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 3.1.2024].

Gellin, M. 2011. Sovittelu koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakala, J. T. 2022. Hyvä, parempi, valmis: opinnäyteopas ammattikorkeakoululle. Helsinki: Gaudeamus

Hakyemez-Paul, S. 2019. Parental Involvement in Early Childhood Education: Turkish and Finnish Contexts. University of Turku. Faculty of Education Department of Education. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa:

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/148127/Thesis_Sevcan_Hakymez-Paul.pdf?sequence=1 [viitattu 24.2.2024].

Harkoma, S., Junttila, N., Sainio, M., Stoor-Grenner, M. & Tiihonen, M. 2023. Hankesuunnitelma: Arviointi kiusaamisen vastaisen toiminnan toteutumisesta sekä lasten kiusaamisen vastaisista sosioemotionaalisia taitoja tukevista menetelmistä varhaiskasvatuksessa. Kansallisen Koulutuksen Arviointikeskus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Kiusaamisen%20vastaiset%20menetelmät%20varhaiskasvatuksessa_1.pdf [viitattu 20.6.2024].

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus: Perusteita. 2., uudistettu painos. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Huoltajille s.a. VERSO-ohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://sovitelu.com/vertaissovittelu/huoltajille/> [viitattu 20.6.2024].

Kallio, V. 2017. Lastentarhanopettajien tulkintoja huoltajien osallisuudesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101581/gradu-1497858230.pdf?sequence=1> [viitattu 13.5.2024].

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2020. Eheä kasvunpolku – Haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karvi. 2024. Arviointi kiusaamisen vastaisen toiminnan toteutumisesta sekä lasten kiusaamisen vastaisista ja sosioemotionaalisia taitoja tukevista menetelmistä varhaiskasvatuksessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.karvi.fi/fi/arvioinnit/varhaiskasvatus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/arviointi-kiusaamisen-vastaisen-toiminnan-toteutumisesta-seka-lasten-kiusaamisen-vastaisista-ja-sosioemotionaalisia-taitoja-tukevista-menetelmista> [viitattu 20.6.2024].

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kekkonen, M. 2012a. Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena – Eronteot muihin sosiaalisiin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puhetavoissa. *Varhaiskasvatuksen tiedelehti* 1, 3–21. Verkkojulkaisu.

Saatavissa: <https://journal.fi/jecer/article/view/114024/67223> [viitattu 11.6.2024].

Kekkonen, M. 2012b. Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66856/978-951-44-8708-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 10.1.2024].

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2022. Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. 3., korjattu ja laajennettu painos. Tampere: Vastapaino.

Kostelnik, M. 2014. Helping Children Resolve Conflict: Conflict Meditation Model. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://extensionpublications.unl.edu/assets/pdf/g2014.pdf> [viitattu 11.6.2024].

Kronqvist, E-L. 2020. Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kyrönlampi, T., Böök, M. L. & Karikoski, H. 2020. Obstacles to dialogic encounters between parents and staff in pre-primary school. *Journal of Early Childhood Education Research* 9, 437-455. Verkkolehti. Saatavissa: <https://journal.fi/jecer/article/view/114141/67340> [viitattu 31.1.2024].

Matilainen, H. 2020. Sovitellen varhaiskasvatuksessa: Varhaiskasvattajien kokemuksia MiniVersosta mikkelilässä päiväkodissa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/353394/HEIDI%20M%20OPINN%c3%84YTETY%c3%96.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [viitattu 18.1.2024].

Mikkelin kaupunki. Kasvatus- ja opetuslautakunta. 2022. Mikkelin varhaiskasvatussuunnitelma 2022. PDF-dokumentti. Saatavissa: [https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kasvatus_ja_opetuslautakunta/Kokous_1662022/Mikkelin_varhaiskasvatussuunnitelma_1820\(51350\)](https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kasvatus_ja_opetuslautakunta/Kokous_1662022/Mikkelin_varhaiskasvatussuunnitelma_1820(51350)) [viitattu 18.1.2024].

MiniVerso varhaiskasvatuksessa s.a. Suomen sovittelufoorumi ry. VERSO-ohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/huoltajille/miniverso-varhaiskasvatuksessa/> [viitattu 30.1.2024].

Määttä, P. & Rantala, A. 2022. Tavallisen erityinen lapsi: Kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen yhdessä. 3., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Kiusaamisen ehkäisy sekä työrauhan edistäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018: 16. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160694/okm16.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 24.2.2024].

Pirchio, S., Titirini, C., Passiatore, Y. & Taeschner, T. 2013. The role of the relationship between parents and educators for child behaviour and wellbeing. *International Journal about Parents I Education*, 7(2), 145-155. Verkkolehti. Saatavissa: https://www.eslplus.eu/documents/The_role_of_the_Relationship_between_Parents_and_Educators_for_Child_Behaviour_and_Well-being.pdf [viitattu 20.6.2024].

Pitkänen, T. 2021. "Lapsi on hyvä, teko on väärä.": Fenomenografinen tutkimus restoratiivisesta sovittelusta varhaiskasvatuksessa osana positiivista kasvatusta. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64785/Pitkanen_Tuuli.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 24.1.2024].

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Suomen Sovittelufoorumi ry. 2022. VERSO-ohjelman vuosiraportti 2021. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/wp-content/uploads/2022/08/VERSO-ohjelman-tilastoraportti-2021.pdf> [viitattu 20.6.2024].

Suomen Sovittelufoorumi ry. 2023. VERSO-ohjelman vuosiraportti 2022. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/wp-content/uploads/2023/08/VERSO-ohjelman-vuosiraportti-2022.pdf> [viitattu 4.6.2024].

Tanneraho, M. 2014. Vanhempien osallisuuden elementtejä suomalaisen varhaiskasvatuksen kontekstissa. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8050e671-3211-4908-8910-c8295cd583ce/content> [viitattu 27.1.2024].

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753.

Varhaiskasvatusturvelaki 2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus. PDF-tiedosto. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf [viitattu 18.1.2024].

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/bc1c2c8a-0eb8-4881-ba8f-510ce386b810/content> [viitattu 14.5.2024].

Venninen, T. & Purola, K. 2013. Educators' views on parents' participation on three different identified levels. *Journal of Early Childhood Education Research*, 2(1), 48-62. Verkkolehti. Saatavissa: <https://journal.fi/jecer/article/view/114029/67228> [viitattu 24.2.2024].

VERSO-ohjelma s.a. MiniVerso varhaiskasvatukseen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/miniverso/> [viitattu 18.1.2024].

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 4.6.2024].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Onko MiniVerso-menetelmä sinulle tuttu?

Kuva 2. Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusyksiköstä?

Kuva 3. Mitä kautta olet saanut tietoa MiniVerso-menetelmästä?

Kuva 4. Jos vastasit saaneesi tietoa lapsen varhaiskasvatusyksiköstä, missä seuraavissa tilanteissa olet tietoa saanut?

Kuva 5. Onko MiniVersion käyttö näyttäytynyt teillä kotona?

Kuva 6. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, miten se on teillä näyttäytynyt?

Kuva 7. Koetko MiniVerso-menetelmän hyödylliseksi?

Kuva 8. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain hyvää lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?

Kuva 9. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain huonoa lapsenne varhaiskasvatukseen tai kotiin?

Kuva 10. Mitä kautta haluaisit jatkossa saada lisää tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä?

Käyttämämme tutkimukset:

Tutkimuksen bibliografiset tiedot	Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	Aineisto ja aineistokeruu sekä analyysimenetelmä	Keskeiset tulokset
<p>Andrews, J. 2022. Influence of Restorative Practice on the Middle-School Classroom, As Reported by Teachers: A Qualitative Case Study. Abilene Christian University. School of Educational Leadership. Väitöskirja.</p>	<p>Tarkoituksena selvittää, miten restoratiivisten työtapojen käyttöönotto vaikutti yläkoulun luokkaympäristöön opettajien mielestä.</p>	<p>Laadullinen tapaustutkimus, avoimet haastattelut ja kenttämuistiinpanot. Aineiston luokittelu ja organisointi Dedoose-ohjelmiston avulla.</p>	<p>Restoratiivisten työtapojen käyttöönotto sai aikaan paljon positiivisia vaikutuksia, kuten: Oppilaiden keskinäiset ja opettajan väliset vuorovaikutussuhteet ja luottamus paranivat. Parannusta tuli oppilaiden käytökseen ja sitä myötä kurinpidolliset toimet vähenivät. Haasteita tuotti ajan antaminen muutokselle sekä oppilaiden asenteiden muuttaminen.</p>
<p>Avery, J. 2023. Elementary School Administrators' Perceptions of Restorative Justice Regarding Student Discipline in One Rural Division in Virginia. Doctor of Education in Educational Leadership and Policy Studies. Väitöskirja</p>	<p>Tavoitteena kerätä tietoa restoratiivisen sovittelun käyttöönoton vaikutuksista ala-asteen hallinnollisiin näkemyksiin sekä opiskelijoiden kurinpitoon.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, aineiston keruu haastatteluilla. Haastatteluaineistoa analysointiin käsin koodaamalla sekä teemoittelemalla.</p>	<p>Kurinpidolliset toimet vähenivät ja kommunikatio opettajan ja oppilaiden välillä lisääntyi. Opettajan ja oppilaiden väliset suhteet paranivat. Haasteita tuotti henkilökunnan sitouttaminen restoratiivisten käytänteiden käyttämiseen. Koulutuksen ja jatkokoulutusten tarve nostettiin esille</p>
<p>Gellin, M. 2019. Restoratiivinen lähestymistapa ja sovittelu peruskoulukontekstissa: Kohti eheyttävän kohtaamisen toimintakulttuuria. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.</p>	<p>Tavoitteena hakea näkemyksiä restoratiivisen lähestymistavan ilmenemisestä ja vaikuttavuudesta koulun arkeen.</p>	<p>Verso-koulutuksen käyneiden kirjalliset välitehtäväraportit ja haastattelut. GT-analyysi</p>	<p>Restoratiivisuuden hyödyntäminen on toimiva lähestymistapa, mutta sen toteuttaminen, tuottaminen ja laadullinen arviointi voi olla hankalaa ajan sekä tilan puutteen vuoksi. Johtajien, työkavereiden, sekä huoltajine kriittiset asenteet hankaloittavat restoratiivisen sovittelun käyttämistä.</p>

Hakyemez-Paul, S. 2019. Parental Involvement in Early Childhood Education: Turkish and Finnish Contexts. University of Turku. Faculty of Education Department of Education. Väitöskirja.	Tuoda esille varhaiskasvattajien näkemykset siitä, miten vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa toteutuu.	Kvantitatiiviset menetelmät. Kaksivaiheinen aineistoanalyysi IBM SPSS Statistics 22 -ohjelmaa ja sisältöanalyysimenetelmää hyödyntäen.	Vanhempien osallisuus nähdään tärkeänä, mutta liian vähän hyödynnettyä. Esteenä mm. vanhempien haluttomuus olla mukana, sekä vanhempien ja varhaiskasvattajien kiire.
Kyrönlampi, T., Böök, M. L. & Karikoski, H. 2020. Obstacles to dialogic encounters between parents and staff in pre-primary school. <i>Journal of Early Childhood Education Research</i> 9, 437–455.	Selvittää mitä esteitä vanhemmat kokevat heillä olevan kohdatessaan varhaiskasvatuksen henkilökuntaa	Haastattelu. Fenomenologinen analyysi.	Keskeiset ongelmat vanhempien ja varhaiskasvattajien kohtaamisissa olivat valtasuhteissa sekä ajan ja resursien puutteissa.
Pirchio, S., Titrini, C., Passiatore, Y. & Taeschner, T. 2013. The role of the relationship between parents and educators for child behaviour and wellbeing. <i>International Journal about Parents I Education</i> , 7(2), 145-155. Verkkolehti	Selvittää vanhempien ja opettajien välisen suhteen laadun vaikutus lapsen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin	Kyselytutkimukset ja niiden tulosten analysointi Pearsonin korrelaatiokertoimilla ja varianssianalyysillä.	Vanhempien ja kasvattajien välisen suhteen laatu vaikutti positiivisesti lapsen päiväkotikäyttäytymiseen, sopeutumiseen, oppimiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin.
Pitkänen, T. 2021. "Lapsi on hyvä, teko on väärä.": Fenomenografisen tutkimus restoratiivisesta sovittelemasta varhaiskasvatuksessa osana positiivista kasvatusta. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma	Selvittää restoratiivisen sovittelemisen vaikutuksia lasten oppimiseen varhaiskasvatuksessa ja sen linkittymistä positiiviseen kasvatukseen.	Lomaketutkimus, fenomenografisen analyysi	Lapset oppivat restoratiivisesta sovittelemasta konfliktinratkaisutaitoja, syyseuraussuhteita sekä tunnetaitoja
Tanneraho, M. 2014. Vanhempien osallisuuden elementtejä suomalaisen varhaiskasvatuksen kontekstissa. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.	Huoltajien osallisuuden elementtien esille tuominen. Pohjana varhaiskasvattajien kokemukset ja näkemykset.	Laadullinen tapaustutkimus. Varhaiskasvattajien avoimet haastattelut, sisällönanalyysi.	Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa vallitseva toimintakulttuuri tukee huoltajien osallisuutta. Haasteita tuo perheiden monimuotoistuminen ja yhteisen kielen puute. Monimuotoisuuden tuoman lisätyön myötä resursseja vanhempien osallisuuden varmistamiseen tulisi lisätä.

HUOLTAJIEN KYSELYN INFORMOINTILOMAKE

Arvoisa huoltaja.

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa käytössä olevasta MiniVerso vertaissovittelu menetelmästä, jonka tarkoituksena on vahvistaa lasten oikeuksia, osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä ristiriitatilanteissa. Tarkoituksenamme on oheisen kyselyn avulla selvittää teidän huoltajien näkemyksiä MiniVerso menetelmästä ja sen käytöstä. Lisätietoja menetelmästä löytyy VERSO-ohjelman sivuilta: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/miniverso/>

Olemme saaneet luvan kyselyyn Mikkelin kaupungin varhaiskasvatukselta. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 2 minuuttia. Vastauksia käsitelämme luottamuksellisesti ja niitä käytetään vain tähän kyseiseen tutkimukseen. Vastaukset hävitetään tutkimuksen jälkeen. **Vastausaikaa kyselyyn on xx.xx.2024 saakka.**

Kyselyn tuloksia käytetään Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksen MiniVerso toiminnan kehittämiseen, sekä mahdollisesti VERSO-ohjelman koulutuksissa ja materiaalien kehittämisessä. Lisätietoja tutkimuksesta tai vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin saatte tarvittaessa meiltä.

Ystävällisin terveisin,

Anniina Hasu ja Karoliina Hasu

danha033@edu.xamk.fi

HUOLTAJIEN KYSELYLOMAKE (suomi)

(toteutetaan Webropol sovelluksella)

1. Onko MiniVerso-menetelmä sinulle tuttu?
 - a. Ei
 - b. Olen kuullut siitä, mutta en tiedä siitä tarkemmin.
 - c. Kyllä. Tiedän mikä MiniVerso on ja mihin sitä käytetään.
2. Koetko saaneesi tarpeeksi tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä?
 - a. En
 - b. Kyllä
3. Mitä kautta olet saanut tietoa MiniVerso-menetelmästä? Voit valita useamman vaihtoehdon.
 - a. En mistään.
 - b. Lapsen varhaiskasvatusyksiköstä.
 - c. Lapseltani.
 - d. Jostain muualta, mistä?
4. Jos vastasit saaneesi tietoa lapsen varhaiskasvatusyksiköstä, niin missä seuraavissa tilanteissa olet tietoa saanut? Voit valita useamman vaihtoehdon.
 - a. Lapsen vienti tai hakutilanteissa.
 - b. Vanhempainillassa.
 - c. Lapsen vasu-keskustelussa.
 - d. Sähköisesti Daisyn kautta.
 - e. Päiväkodin ilmoitustaululta.
 - f. Jokin muu, mikä?
5. Onko MiniVersion käyttö varhaiskasvatuksessa näyttäytynyt teillä kotona?
 - a. Ei
 - b. Kyllä
6. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, miten se on teillä näyttäytynyt?
 - a. Lapsi on tuonut menetelmän elementtejä kotiin. (Esim. ristiriitatilanteisiin sisarusten kanssa)
 - b. Olen itse alkanut hyödyntää menetelmän elementtejä. (Esim. ristiriitatilanteiden ratkomisessa.)
 - c. Jollain muulla tavalla, miten?

7. Koetko MiniVerso-menetelmän hyödylliseksi?
- En
 - Kyllä
 - En osaa sanoa
8. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain hyvää lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?
- Ei
 - En osaa sanoa
 - Kyllä, mitä?
9. Onko MiniVerso mielestäsi tuonut jotain huonoa lapsenne varhaiskasvatukseen tai teille kotiin?
- Ei
 - En osaa sanoa
 - Kyllä, mitä?
10. Mitä kautta haluaisit jatkossa saada lisää tietoa MiniVersosta ja sen käytöstä lapsesi varhaiskasvatusryhmässä? Voit valita useamman vaihtoehdon
- Lapsen vienti ja hakutilanteissa.
 - Vanhempainilloissa.
 - Lapsen vasu-keskustelussa.
 - Sähköisesti Daisyn kautta.
 - Päiväkodin ilmoitustaululta.
 - Jokin muu, mikä?

PARENT SURVEY INFORMATION FORM

Dear Parent,

We are two Bachelor of Social Services students from the South-Eastern Finland University of Applied Sciences. We are conducting a thesis on the MiniVerso peer mediation method used in the early childhood education of the city of Mikkeli. The purpose of this method is to strengthen children's rights, participation, and communality in conflict situations. With the help of the attached survey, we aim to gather your views on the MiniVerso method and its implementation. More information about the method can be found on the Verso program's website: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/miniverso/>

We have received permission for the survey from the City of Mikkeli's early childhood education. The survey is anonymous, and participation is voluntary. It will take approximately 2 minutes to complete this survey. Your responses will be treated confidentially and used only for this specific research. The answers will be destroyed after the research. **The deadline for responding to the survey is xx.xx.2024.**

The survey results will be used to improve the MiniVerso activities in the early childhood education of the City of Mikkeli, and potentially in the development of training and materials for the Verso program. If you need more information about the research or have any questions, please feel free to contact us.

Kind regards,

Anniina Hasu and Karoliina Hasu

danha033@edu.xamk.fi

PARENT SURVEY FORM

(Implemented through the Webropol application)

1. Are you familiar with the MiniVerso method?
 - a. No
 - b. I have heard about it but don't know the details.
 - c. Yes, I know what MiniVerso is and how it is used.

2. Do you feel that you have received enough information about MiniVerso and its use in your child's early childhood education group?
 - a. No
 - b. Yes

3. How have you received information about the MiniVerso method? You can choose multiple options.
 - a. Nowhere.
 - b. From your child's early childhood education unit.
 - c. From your child.
 - d. From somewhere else, where?

4. If you answered that you received information from your child's early childhood education unit, in which of the following ways have you received information? You can choose multiple options.
 - a. During child's drop-off or pick-up times.
 - b. During parents' evening meetings.
 - c. During your child's individualized education plan (Vasu) discussion.
 - d. Electronically through Daisy.
 - e. From daycares notice board.
 - f. Something else, what?

5. Has the use of MiniVerso in early childhood education been visible in your home?
 - a. No
 - b. Yes

6. If you answered yes to the previous question, how has it been visible to you? You can choose multiple options.
 - a. The child has brought elements of the method home. (e.g., dealing with conflicts with siblings.)
 - b. I have started to use elements of the method myself. (e.g., resolving conflict situations.)
 - c. In some other way, how?

7. Do you find the MiniVerso method useful?
 - a. No
 - b. Yes
 - c. I don't know

8. Do you think MiniVerso has brought something positive to your child's early childhood education or your home?
 - a. No
 - b. I don't know
 - c. Yes, what?

9. Do you think MiniVerso has brought something negative to your child's early childhood education or your home?
 - a. No
 - b. I don't know
 - c. Yes, what?

10. How would you like to receive more information about MiniVerso and its use in your child's early childhood education group? You can choose multiple options.
 - a. During child's drop-off or pick-up times.
 - b. During parents' evening meetings.
 - c. During your child's individualized education plan (Vasu) discussion.
 - d. Electronically through Daisy.
 - e. From daycares notice board.
 - f. Something else, what?